

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petitsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra . . . 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra . . . 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

Non possumus.

A most befejezett appropriációs vitát első sorban kétségen kívül az egyházpolitika dominálta. — A harczvonalba felvonult szónokok a legkülönbözőbb változatokban tárgyalják a politika mozzanatait.

Ha a meglehetősen felszaporodott parlamenti párt-árnyalatok nyilatkozatait most átszűrjük, majdnem általános felfogás eredményei gyanánt azt találjuk, hogy először a most alakuló néppárt ellen a legkiméletlenebb kifakadásokat engedték meg maguknak. Valóságos vihar zúdult a kis csemetére. — Tehát világos, hogy a pártok félnek tőle; vagyis a pártok tagjai féltik mandátumaikat.

Másodszor általános nézetként tűnt fel, hogy a néppárt létrejötte tulajdonképpen felekezeti alapon történt pártképzés; ami nagyon veszélyes. — Pedig a néppárt programja, tessék újra és újra elolvasni, nem külön egy kiváltságos egyház, hanem az összes kereszt. vallások jogainak s érdekeinek megadását, védelmét és biztosítását tűzte ki célul, vagyis az új párt »általában a kereszténységen ejtett sérelmek orvoslása« végett alakult s épen azért »egy egyetemes alapon minden keresztény hívőt a kölcsönös és egymással kiegyeztethető érdekek megvédése« céljából befogad.

Harmadszor, majdnem egyértelmű álláspontul jelentkezett az is, hogy a megerősített egyházpolitikai törvények revíziójára való irányzat haza ellenes törekvés; és hogy azok végrehajtandók. — Ez pedig félig tagadása azon alapnak, melyen az egész országos képviselőtestület az ő létjogosultságát találja; levén egyik feladata a rossz törvényeket jókkal pótolni. Az 1875. évi nagy fuzió után a közjogi alap ellen hatan alakítottak pártot; s ime, ezek száma idővel százon felül emelkedett.

Végül, negyedszer — s erre akarunk bővebben kiterjeszkedni — a kath. papság ellen igen súlyos vádat emelt gróf

Csáky Albin volt miniszter, az egyházpolitikai forradalom nyílt megindítója, s jobb ügyhöz méltó szívóssággal küzdő vezérharczosa.

A zászlósuri méltóságáról is lemondott, s a népképviselőhez pártolt nemes gróf t. i., miután az ország közönségét gondolkodók és nem gondolkodókra osztotta, pártja élénk helyeslése mellett azt állítja, hogy a gondolkodók az egyházpolitikai reformok mellett vannak; a nem gondolkodók ellenben nincsenek mellettök; ámde csak az illetőktől (értsd: a kath. papoktól) függ, hogy kellőleg felvilágosítván e reform-törvények üdvös, és a vallásra nézve kártalan voltáról, e törvényekben a nem gondolkodók is megnyugodjanak.

A képviselő gróf ur aligha gondolkodott, azaz bizonyosan nem gondolta meg, hogy ennél sértőbbet a viták folyamán senki sem mondott a kath. papságra.

Mert ezzel azt mondotta ki, hogy a kath. papság nem lelkiismerete szavára, nem meggyőződésből, nem egyháza tanaihoz való ragaszkodásból, nem a lelkek örök üdvének munkálására hivatott kötelessége érzetéből foglalt és foglal ama törvények ellen állást; — hanem — ugy látszik — mulékony, külső, mellékes okok miatt, hiu kedvtelésből, hatalmi féltékenykedésből . . .

Bocsásson meg a nemes gróf, de ha így van meggyőződve, mi szánjuk őt!

Ha a nemzettel, bölcsőjétől majdan sirjáig összeforrott országos nagy testületől képes megtagadni a lelkiismereti meggyőződés tisztaságát, kötelező erejét; ha el tudja hitetni magával, hogy a monarchia eszméjéhez, a dynasztiához századok óta hiven ragaszkodó kath. papság főpásztori kara képes volna apostoli fejedelménél, s még annak kormányánál is többszörösen kérni, sürgetni a felszínre hozott javaslatok elejtését — csupa kedvtöltésből; ha azt hiszi a nemes gróf, hogy eddig az ország kormányainak legbiztosabb támaszát képező kath. klerus kész és képes részt

venni országszerte a kath. lelkiismeret ébrentartásában, vallása tanainak alkotmányos megvédésében, s az ezzel járó mozgalmakban — pusztán hiu hatalmi féltékenységből: ha így gondolkozik a nemes gróf, akkor mi nagyon szánakozunk fölötte!

Azt meg épen jól meg kellett volna gondolnia a gróf urnak, hogy a kath. papsághoz intézett ama felhívása, hogy az, igyekezzék felvilágosítani a népet az egyházpolitikai törvények kártalan hatásáról a vallásra és a valláserkölcös életre, — ez nem lehet csak vagy szatira, vagy csábítás a zászló hűtelen elhagyására.

A hazai kath. papságnak, s a haza egyéb jobbainak, kik daczára hogy gondolkodnak, még sem esküsznek az egyházpolitikai törvények atyjának országbontó s nyugalomzavaró elveire; — ama felhívásra csak az lehet a felelete, hogy van lelkiismeret, melynek számára szabadságot — van tiszta meggyőződés, mely iránt tiszteletet — van legbensőbb kötelesség-érzet, melylyel szemben méltánylást, — s vannak még polgári jogaink, melyek gyakorlására a haza többi polgáraival egyenlőséget kérünk és követelünk.

Az édesgetésekre, csábításokra vagy épen fenyegetésekre pedig szintén nem lehet más válaszuk, mint amit hasonló körülmények közt a nagy IX. Pius pápa válaszolt: »Non possumus.«

Nem tehetjük.

A t. ház a csata előtt, alatt és után.

Budapest, márcz. 9.

Érdekesség és az elmondott ellenzéki beszédek hatása tekintetében a tegnapi lefolyt apropacionális vita egyike volt a legérdekesebbeknek a magy. parlamentáris életben.

De nemcsak ebből a szempontból, hanem azért is érdekes volt ez a vita, mert fényesen bizonyította, hogy Magyarországon az összes hivatalos állások között a legkevesebb kvalifikációt, a legesekélyebb észtehetséget igénylő állás a magyar miniszterség.

Ez a vita evidenten bizonyította, hogy a t. kormánypárt nem egyéb, mint egy kölcsön-

nösségen alapuló érdekszövetkezet, mely kényelmetlenné vált tehetséges embereit, ha az azokhoz való ragaszkodás veszélyezteti a husos fazekakat, akkor minden kegyelet nélkül leskartolja őket. Ilyenkor következnek be a kormánypart nagy suttogói részéről — akik a házban sohasem beszélnek — azok a tartós séták a folyosókon, melyeket Meszlényi Lajos kumogásnak nevezett.

Mikor azután a leskartoltak helyét, elfoglalják az új emberek — —: nos akkor semmi egyéb nem történt, mint megváltozott a kéz; a kéznyalók azonban ugyanazok maradtak.

Ez a proceszus aztán nem csoda, ha a kabinet szellemi nivóját lassan-lassan annyira lesüllyesztette, hogy a mai minisztereknek is sikerült beleülni a piros bársonyszékekbe.

A vita az ellenzék részéről a szónoklat szabályai szerint lett szervezve. A főlshóalók kaliber szerint követték egymást épp azért az érdeklődés lassan-lassan lelkesedéssé vált. A kormányparton, a szerint, amint a vita vége közeledett a padok mindig jobban megteltek ismeretlen alakokkal. Mezei hadak, basibozukok és tatár ségedesapatok, vagyis a fölréndeltek, a horvát és szász képviselők sűrű tömegekben szorongtak egymás mellett. De a vita a part részéről mindig lejjebb szállott. Tisza István után Pulszky beszélt és az egészet, mint egy rosszul sikerült tűzijátékot befejezte Bánffy szalmas beszéde. No ez a római gyertya, melytől a part naivabb, falusi elemei talán sokat vártak, egy üres papír — hülnének bizonyult.

No de sebj! A többséget reményen fölül sikerült a szavazásnál bebizonyítani; a többi mellékes. Bécsben úgy sem kíváncsiak arra, hogy van-e tehetsége a magyar miniszterelnöknek, hogy be tudja-e tanulni a beszédjét vagy sem, csak meg legyen a többség és ez a többség ne zavarja a hadsereg kérdését.

A szavazás alatt természetesen már mindenki tájékozva van, hogy a kormány győzelmé biztos.

A többség halk, határozatlan igenekkel szavaz. Ha egy-egy monsieur sans géne hangos igent mert kívánni, a miniszterek, mint megannyi automatikus gyufatartó mozgatja a fejét.

A házuk mellett ülő papképviselek is több batorsággal merik fölvetni — egyébként szendén lesütött — pilláikat.

Igy folyik a szavazás csekély érdeklődés mellett, mert hiszen az eredmény úgy is kétségtelen. Végül az elnök kihirdeti az eredményt: 56 szótöbbség. Kár, hogy nem 66 mondják az ellenzéken.

Annai kétségtelennek látszik, hogy még néhány ilyen győzelem és talán még a magyar parlamentben is megtörténik az a példátlan eset, hogy egy kabinet a házban fog megbukni.

Ma azután a lefolyt csata után a t. ház egészen más képet mutat. A padok kiürültek. A nagy hallgatók, kik csak a szavazásra jöttek el, és a nagy beszélő — báró Bánffy Dezső — hiányoznak.

A jelenlévőkön is bizonyos lehangoltságot vehet ő észre — ha a ház iránt oly általános tisztelet nem akadályozza, a »katzenjammer«-rel hasonlitanám össze; de meg aztán a miniszterelnök záróbeszédében — melylyel a tisztelt liberális part is bizonyára igen jóllakott, — oly kevés volt a »spiritus«, hogy ettől még a leghűbb mamelukok sem rughattak be.

A. E. J. O. U.

(—a.) A bécsi burg délnyugati kapuján az a büszke felirat áll: Austria erix in orbe ultima, — ami azt jelenti, hogy: Ausztria lesz utolsó a földön. E büszke felirattal éles ellentétben áll a szabadkőművesség egyik jelszava: Austria delenda, est, — Ausztria eltörölendő a föld színéről.

Pedig néhány nap óta közelebb jutott ez a két mondat egymáshoz. Szomorú hírt vésünk Bécsből. Amit a legliberálisabb kormány nem tudott kivívni, amit a liberális Giskra miniszter 20 év előtt megtudott akadályozni, azt megengedte a félig-meddig katolikus Windishgraetz-kormány. Az ugynevezett »szabadkőműves paragrafus«-t, mely a titkos társaságokat üldözte és büntette, az osztrák kormány bukni engedte és a birodalmi gyűlés 91 szavazattal 51 ellenében leszavazta az indítványt, mely e

§. fenntartását kívánta. Ezentul tehát Ausztriában is szabad lesz páholyokat alapítani.

Ausztriában u. i. az egyesületi jogról szóló 1867-iki törvény szerint a kormánynak joga van bármely egyesület gyűléseire császári biztost küldeni, ez pedig ellenkezik a szabadkőművesek alapszabályaival, melyek szerint (II. fej. 8. pont) a páholy üléseire csak tagok jelenhetnek meg. A szabadkőművesség tehát titkos szövetkezet, mint ilyen meg nem engedhető.

Ismeretes dolog, hogy ezek a híres »törvénytisztelők« találtak módot a törvény kijátszására. Könnyű segíteni a bajon: lépünk át a Lajthán, menjünk Magyarországra, hol a szabadkőművesek alapszabályai belügyminiszteri engedélyt nyertek. Így történt, hogy Magyarország egyik határszéli falujában, Lajta-Szent-Miklóson három páholy alakult a német sógorok részére (Concordia, Eintracht, Humanitas), Pozsonyban öt (Columbus zum Weltmeer, Freundschaft, Schiller, Socrates, Zukunft.) Ezután már nem kell bujkálniok, — de azért bujkálni fognak, mert a sötétség fia nem szeretik a világosságot.

Magyarországon mindeztideig nem tudott a szabadkőművesség elterjedni; nem csoda, a magyar ember nyílt természetével nem fér meg a titokban való bujkálódás. Deák Ferencz nyíltan kijelentette, hogy a szabadkőművességnek nem volt soha tagja, mert az a lopvájás, bujkálódás nem mutat egyenes dologra. Most egyszerre 700 taggal fog megapadni a magyarországi Nagy-Oriens tagjainak száma, ennyien tartoztak az osztrák páholyokhoz.

A bécsi kapu büszke felirata pedig ezután még kétségeesebbé válik. El van hártva az utolsó törvényes akadály azon ellenség utjából, amelynek célja a trón és oltár ledöntése és a társadalmi rend felforgatása.

A nyitrai választás.

A kormányparti lapok nagy garral győzelmi híreket hoznak a nyitrai választókerületből. A mit a Bánffy-kormány lapjai a választási mozgalom egyes részleteiről Nyitráról iratnak maguknak, az teljesen koholt. A hiva-

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Az utolsó forint.

A »Tiszántul« számára írta: Nix.

A főváros egy II-od rangú étkező helyén ismerkedtünk meg. Hetek óta ebédeltünk egy asztalnál anélkül, hogy udvarias köszöntésen kívül csak egy szót is váltottunk volna. Ilyen nagy városban az emberek önkénytelenül is tartózkodók szoktak lenni az ismeretségek megkötésében.

Alacsony barna fiatalember volt, rokonszenves nyílt vonásokkal. A pincér tanár urnak szólította. Csendes disztíngvált modora, pontos megjelenése, szoliditása lassan-lassan felkeltették figyelmemet iránta.

Azok az apró előzékenységek, melyeket az ilyen régi vendéglői asztaltársak — ha a művelt osztályhoz tartoznak — egymás iránt tanusítani szoktak, végre utját egyengették ismeretségünknek.

Rövid idő múlva a szó teljes értelmében jó barátok lettünk annyira, hogy egy szép napon átköltöztem a lakására.

Az ilyen garcón költözködés természetesen igen könnyen megyesik. Az egész ruha- és könyvtár valamint egyéb ingóságok beleférnek két jókora skatulyába, melyet egy hordárnak nevezett közszolga minden nagyobb erőfeszítés nélkül a két kezében átszállít az új kvártélyra.

Ettől az időtől kezdve Hajós Gyula tanárral testi-lelki jóbarátok lettünk. Jelleme olyan volt, mint a nyitott könyv; szinte sajnáltam,

hogy ilyen természettel ebbe a Babylonba került, hol a létért való küzdelemben az efajta emberek rendszeren a rövidebbet huzzák.

Egyikében laktunk azoknak a kaszárnyaszerű bérházaknak, melyekben sokszor hónapokig elvan az ember anélkül, hogy még csak a legközelebbi szomszédját is ismerné.

Legtöbbször otthon vacsoráztunk. Az ilyen vendéglői étkezésre szoruló embernek szinte jól esik, mert bizonyos otthonosságra emlékeztetik, ha a borszesz lobogó lángjánál, a gyors forraló bizalmas zümmögése mellett maga szegheti meg kenyereit.

Ilyenkor a párolgó, illatos thea szűresölése közben végig hallgattam Gyula barátomnak naiv tapasztalatlanságra valló elbeszéléseit, ugynevezett »kalandjai«-ról, melyekből világos volt előttem, hogy nagyfokú optimizmusa mellett az ifjú professzor ur »világnézetében« az volt a legnagyobb tévedés, hogy rajongott a nőkért, kikben mindmegannyi magasabb lényt gondolt tisztelhetni.

Ez volt az a téma, melynek tárgyalásánál különben példás egyetértésünk megszűnt. Ő engem javithatatlan pesszimistának és nőgyűlölőnek tartott. Mig én világosan láttam, hogy az ő gyanutlan idealizmusának egyszerűen az az oka, mivel még nem fizette le a tandíjat az élet iskolájában.

Egy napon közös vacsoráinknak megszokott rendjén változás történt. — Az előtt, ha hazamentem a redakezióból, az én Gyula barátom már otthon várt. Kikészítette a hideg fölvágotat és a theás-készletet; ma pedig hazaérkeztemkor sötét volt a szoba és üres.

Gyulának pedáns rendszeretéből arra kellett következtetnem, hogy valami rendkívüli dolog történt vele.

Mindenekelőtt elvégeztem az elmaradt »házi kisasszony« teendőit. Az elolvasott napi lapokkal fölterittem az asztalt, vizet töltöttem a forralóba és vártam.

Egyik negyedóra a másik után telt; már rég elmúlt 9 óra is, amikor már minden jó nevelésű »házi kisasszony« otthon szokott lenni; de Gyula ur még mindig nem jött haza.

Elunva a hosszas várakozást, elkészítettem a theát és éppen vacsorához láttam, midőn nagy robajjal betoppán Gyula.

— Már nem maradt számodra semmi! Aki későn jön haza, nem kap vacsorát!

— Engedj meg barátom; de olyan kalandom volt, aminő még soha. Ha végig hallgatsz, magad is be fogod látni, hogy nem jöhettem előbb haza.

— Jól van jól — válaszoltam bosszusan — ismerem már a te kalandjaidat. Ez is csak olyan lesz, mint a többi!

— Tévedsz barátom! Ez komoly dolog. Először is tudd meg, hogy ebben a házban, a negyedik emeleten egy valóságos angyal lakik; egy 16 éves gyönyörű szőke gyermek, maga a megtestesült ártatlanság, kinek én ma este valószínűleg az életét mentettem meg.

— Nos akkor halljuk hát ezt a tragikus históriát.

— Ma este szokott esteli sétámra indultam; de úgy elmerültem gondolataimba, hogy czéltalan bolyongásom közben észre sem vettem, hol járok és mennyire eltelt az idő. Egy-

talnokok egy része ugyan páratlanul fanatikus agitációt fejt ki a kerületben, s a legnagyobb preszszióval dolgoznak. Mindazonáltal nem hihető, hogy Latkóczy Imre államtitkár a kerületben győz, mert az egész értelmiség egy emberként határozottan az ellenzék jelöltje körül tömörül és a falvakban, a mi döntő, eddig a választók között a kormánypártnak egyetlen egy híve sem volt felfedezhető.

Katholikus körök.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében Rákócziin megalakult a katolikuság imponáló érdeklődése mellett a katolikus népkör. Az alakuló gyűlést, melyen Karkecz Alajos szolnoki és rákóczi-i lelkész ecsetelte a katolikuság összetartásának szükségességét, ünnepélyes »Veni Sancte« előzte meg. Megállapították a gyűlésen a kör alapszabályait s megválasztották a tisztségviselőket. A gyűlés »Te Deum«-mal ért véget, melyre a jelen voltak testületileg vonultak a templomba.

Bács megyében Topolyán megalakult a katolikus kör. A kör létrejövésére Bóbits Károly, prépostplebános fáradozásának köszönhető. A körnek eddig 130 tagja van, kik a városnak ugy anyagilag, mint értelmiség szempontjából legelőkelőbb polgárai. Legközelebb ez a szám is tetemesen szaporodni fog. Az alakuló gyűlésen megválasztották a tisztségviselőket: Császka György kalocsai érsek, Zich János gróf és neje, továbbá díszelnöknek Majorossy János felszentelt püspök és érseki helynök. Elnökök lettek: Dr. Kalmár Sándor ügyvéd és Bóbits Károly prépostplebános. Az alakuló gyűlésre meghívott Dr. Pompéry Aurél, az egyházjog tanára a kalocsai érseki papnöveldeben, ki hosszabb beszédet tartott, melyben ezáfolta azon állítást, hogy a kath. társadalmi mozgalom Magyarországon új dolog, mely a multban nem lehetséges fel, továbbá azon vádak, hogy a kath. mozgalom nem a népből eredt, hanem azt a papok szították fel mestersegesen, hogy a kath. társadalmi mozgalom hazaellenes, hogy rokon a szocializmussal stb.

Lébény-Szent-Miklós-on kath. olvasókör alakult. A község lakói örömmel tömörültek egybe, hogy az élénk társadalmi életet megélénkébbé tegyék. A kör elnökévé Körmeny János plebánost választották, kinek ügybuzgósága Kokesits Ferenc segédtanító közreműködésével a terv kivételét biztos alapokra helyezi. — Az alapszabályokat a miniszteriumhoz terjesztik fel.

Csacszán a kath. kör 109 taggal véglegesén megalakult. Megválasztották védnöknek Bende Imre nyitrai püspököt, tisz. elnöknek Zmeskál Zoltánt, elnöknek Tordy Ignác prépost.

Liptó-Nagy-Selmecezen és Villa-Ludrován kath. körök alakultak Kokát Agoston plébános elnöke alatt.

Lőcsén megalakult a katolikus kör 170 taggal. Ideiglenes elnökké választották Kompanyik Celestin apátplebános, ideiglenes titkárává Kemény Ede. A kör nagy lelkesedéssel megválasztotta Szmracsányi Pál szepesi püspököt védnökévé.

A tolnai kath. olvasókör alapszabályait a m. kir. belügyminiszterium f. évi 15. 866. szám alatt a bemutatási záradékkal el látta.

A magyar-diószegi kath. olvasókör alapszabályait a belügyminiszter által jóváhagyván, a kör megtartotta alakuló közgyűlést a tagok rendkívüli részvétel mellett. A tisztkar így alakult: Elnök Kisfaludy Vincze plébános, alelnök Vigh István, jegyző Krywald Ottó segédlelkész.

Az iglói kath. kör legutóbb ünnepélyesen megnyitott s a közhasználatnak átadott. A tagok, számszerint 200-an, ezek között számos vidéki notabilitás a megye minden részéből, a róm. kath. iskola helyiségeiben gyűltek össze, s onnan ünnepélyes menetben vonultak a kör helyiségébe. Itt dr. Beerwaldszky apát, ügyvivő elnök remek beszédet intézett a tagokhoz, kijelentve, hogy életének legszebb napja ez, midőn híveit a kath. ügy védelmének céljából tömörítve látja. Felhívja a kör tagjait a hazafiasság a vallásos szellem ápolására, melyek egymástól elválaszthatlanok s báró Máriássy János tábornok, díszelnök táviratával zárja be beszédét: »szilárd akarat s kitartás legyen jelszavunk.« Ezután felolvastatták a választmány jelentései, melyek a kör helyiségének kibérlésére s felségelésére vonatkoztak. Ujjonnan alakított a tisztkar: védnökül Szmracsányi Pál szepesi püspököt, díszelnökül br. Máriássy J. altábornagyot, ügyvivő elnökül dr. Beerwaldszky apát, alelnökül Arányi A. igazgató választották meg. Ezenkívül egy 30 tagból álló választmány bízott meg az egyesület igazgatásával. Gyűlés után 150 tértékű bankett következett, melynél tósztokban nem volt hiány. Beerwaldszky Apát XIII. Leó pápa ő szentségére, a felséges királyi pártra, az egylet protektorára s díszelnökére, Arányi A. a kör tagjaira Balázs E. a tisztségviselőkre, s ezen kívül még szá-

mosan emeltek poharat. Megalakult a Szepes-ségen ime a második katolikus kör s ezt még több is követni fogja. Hivatásuk itt nagy s remélhető, hogy a czélt mihamar el is fogják érni tehát szilárd akarattal s kitartással előre.

Lapszemle.

Budapest, 1895. márczius 9.

A Magyar Állam gróf Apponyi Albert tegnapelőtti óriás sikerű fényes beszédjét méltatja nagy objectivitással és elragadtatással.

A Hazánk azt mondja, hogy Bánffy fényesen bebizonyította, hogy mennyire képtelen a kormányzásra. Tettei után ítélve azt eddig is tudtuk, de a mai szónoki kudarcza után miniszterelnöki prestigejének még árnyéka is elenyészett.

A Magyar Hirlap Bánffyt védelmezi tegnap kudarcza miatt s azt mondja, hogy a miért a miniszterelnök nem nagy szónok, nem kell kigunyolni, mert ő nem szónoklatokra vállalkozott hanem a reformok végrehajtására, a szabadelvű irányzat fenntartására, a kormányzati teendők lelkiismeretes végzésére és a legközelebbi jövőben szükséges alkotások elkészítésére.

A Magyarország »Az ország szegénye« cz. alatt kegyetlenül ostromozza Bánffyt a képviselőházban tartott számalmasan nyenge beszédeért s különösen magyarellenos nyilatkozataiért, s azt mondja, hogy Bánffy nem diszére, de gyálatára válik a miniszterelnöki méltóságnak.

A Pesti Napló azt mondja Apponyiról, hogyha a szabalelvű párttal nem fuzionál, akkor okvetlenül fuzionálnia kell a közjogi alapon álló többi pártokkal és az Ugron-Polónyi-Bartha csoporttal.

A Pesti Hirlap az Apponyi Ugron és Szapáry ellenzékét ostromozza, a miért tegnap Bánffynak támadtak beszédeért s azt igyekszik bebizonyítani (természetes, hogy nem sikerül neki) miszerint Bánffy kitünő kormányelnök.

A Nemzeti Ujság a Bánffy tegnapi beszédéről ír, s azt mondja, hogy az olyan kormány melynek elnöke ily kormányférfiui habitusban ismerteti meg az országgal magát s melyet olyan eszközökkel és olyan fegyverekkel akarnak a miniszteri székekből és a többség sorából megvédeni, mint ezt naponként látjuk, az nem méltó az uralkodásra.

— Szer csak észreveszem, hogy előttem teljesen ismeretlen helyen, valahol a városliget szélén vagyok és órára pillantva látom, hogy már 8 óra elmúlt és én ebben az időben ott-hon szoktam lenni.

— Eszembe jutottál te és megállapodásunk, hogy ma otthon fogunk vacsorálni.

— Már éppen haza felé irányoztam lépéseimet, midőn segítségért kiáltó női hangot hallok az elhagyott, csendes utcának másik végéről. Midőn szaladva odaérkezem, egy csinosan, habár szegényesen öltözött fiatal feltűnő szépségű leányt találtam ott, amint minden erejéből védekezett egy részeg munkás ölése ellen.

— Hagyja el azt a leányt — kiáltottam reá már messziről és ütésre emelve botomat közibük léptem.

— Talán az ur is azok közül való, akik odabenn ölegették ezt a czéda teremtet? — kiáltott a munkás rekedt, borizú hangon és kezével a szemben levő házra mutatott, melynek kivilágított ablakain tánczoló párok árnyékai suhantak át. — Több jussom van nekem hozzá suhantak át. — Több jussom van nekem hozzá mint az urnak, egy hónap előtt még az én szeretőm volt; de most csak az urféle kell neki!

— Hordja el magát! — kiáltottam boszusan és mellbe lökve a részeg embert megfogtam a remegő leány kezét.

— Jöjjön kicsikém! Hazakisérem, hogy ne kerüljön ismét bajba, mert ilyen későn nem tanácsos ezekben az utcákban járni. Hol lakik?

— A Ferenc-köruton.

— Éppen jó, — én is ott lakom. — De mondja csak, hogyan kerül ide, a város másik végére.

— Még csak néhány napja, hogy odaköltöttünk. Azelőtt itt laktunk a közelben és most, hogy szegény édes anyám beteg, orvosságért kellett mennem. De mivel szegények vagyunk, azért ide jöttem az... utcai gyógyszerészhez, mert ez ismer minket és hitelbe is kiadja a gyógyszert, melynek árát varrogatással szoktuk letörleszteni. Midőn haza felé siettem, ez a részeg ember megtámadott.

— De hát az a tánczterem és azok az urak, meg a mit mondott az az ember — ?

— Azt hiszem részegségében összetévesztett valakivel. — — — Az Istenért! csak nem tételez fel rosszat felőlem uram?! — kérdezte a leány és lázban égő kis kezét gyorsan kivonta az enyéméből.

— Ránéztem a kiállott félelemtől még mindig halovány arczára, gyönyörű metszésű nagy fekete szemébe. — — Nem! ez az igazán angyali arc, ezek az aggódva reám tekintő, ártatlan szemek nem csalhatnak.

— A viláért sem kicsikém! Jöjjön, adja ide egész bizalommal a karját, mert látom, hogy el van gyöngülve az ijedségtől.

— Köszönöm uram!

— Olyan jól esett, mikor minden tettetés nélkül karomba füzte kis kezét és hozzám simulva iparkodott velem lépést tartani.

A hosszú uton egészen jóbarátokká lettünk. Elmondta, hogy őt Margitnak hívják, az apját sohasem ismerte, most 16 éves és hogy az édes anyjával együtt varással és himzéssel tartják fenn magukat; de sokszor nincs munkájuk és olyankor sokat nélkülöznek, különösen most mióta az édes anyját tüdőbaj ágyba dön-

tötte. A tél is nagyon hideg és a kőszén drága.

Egyszerű bizalmas csevegését olyan szívesen hallgattam, hogy szinte rövidnek tetszett az idő, mialatt a Ferenc-körutra értünk.

De minő volt a meglepetésem, mikor lakásuk száma felől kérdezősködve annak a háznak számát nevezte meg, amelyben mi lakunk.

Fölkísértem egészen lakásuk ajtajáig és hidd el barátom, ha látnád ezt az ártatlan anygalt, ha kellemesen csengő hangját hallanád: akkor még te is beismernél legalább annyit, hogy igenis vannak a férfi szerelmére méltó női teremtések.

Ezzel fejezte be Gyula barátom az ő »komoly kalandjának« elbeszélését és annyi bizonyos, hogy ettől a naptól kezdve természetében komoly, aggasztó változásokat észleltem.

Szótalanná lett, hivatalos dolgait után nem szívesen járt, ha csak lehetett otthon maradt, nagyokat sóhajtott és a szoba felső padozatára vetett epedő pillantásokat.

Egy szóval, könnyű volt a diagnózist megállapítani. Az én Gyula barátom annak a betegségnak a tüneteit mutatta, a melyet közönségesen szerelmeknek neveznek.

Föltűnő volt előttem, hogy szőke Gretchen-jéről egy szót sem szólt többet; de egy alkalommal, midőn napközben hazamentem egy pillanatra, a IV. emeletről láttam Gyula barátomat lejönni egy feltűnően szép szőke leánnyal.

A dolog kezdett érdekelni.

Lementem a házmeztérhez és kezébe csusztatva egy koronát megkérdeztem tőle, hogy

A **Nemzet** Apponyiról és Bánffyról cikkeznek: Apponyiról azt mondja, hogy az ő politikája, tétélei, vádaskodása mind csupa dikciók, szónoki formák, a tények reális ismerete nélkül. Az ő — fényes ködben uszó — retorikai képzelmeivel szemben, a szabadelvűpárt és a Bánffy-kabinet képviselik a realitást.

A **Budapesti Hírlap** azt jósolja Apponyinak, hogy eljön az az idő, mikor diadalmaszkodni fog s az átkos Tisza regime bukni fog, mely Magyarországot a korrupció fészkevé avatta.

Az **Egyetértés** a Bánffy tegnapi kudarcáról cikkeznek s azt mondja, hogy Magyarország kormányzása képzelhetetlen a báró Bánffy Dezső vezetése mellett. Sokkal súlyosabb viszonyok közt van az ország, semhogy a törvényhozás terne vigszinházzá válhassék csak azért, mert báró Bánffy Dezsőben nincsen elég önismeret ahhoz, hogy a maga jószántából ott hagyja azt az állást, amelynek a betöltéséhez nincsen semmi kvalifikációja.

A **Neues Pester Journal** a kormány győzelméről ír s azt tartja, hogy az az 56 szavazattöbbség azért nagyfontosságú, mert a tegnapi küzdelemben az ellenzék összes erejét bevitte a harcba.

A **Pester Lloyd** azt írja, hogy a tegnapi országgyűlési vita azt bizonyítja, miszerint az ellenzék Bánffyt minden áron megakarja bukztatni, mert a Bánffy-kabinet ma erősebb mint valaha.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

Márczius 9.

Ma kevés érdeklődés mellett folytatták a részletes tárgyalást, melyben szegény dr. Premusz, a kitolonczolt zágrábi érseki titkár sürün lett emlegetve. Issekutz és Polónyi foglalkoztak a belügyminiszter e kvalifikálhatatlan eljárásával és különösen annak indokolásával. Nagy derűtséget keltett különösen Polónyi, midőn a kormány előtt feltűntette annak lehetőségét, hogy a horvátországi hatóságok majd a polgári házasság érdekében oda küldött kormány-korteseket találják hazatolonczoltatni Budapestre — ugyanazon a czimen, mint külföldieket.

Az állami anyakönyvvezetői állások betöltésénél nagyon örülne, ha a szegény tanítók mellékjövedelemhez jutnának; de akkor ne törvényferditéssel tegye ezt lehetővé a t. miniszter.

Abrányi K. Tisza Istvánnal foglalkozik és kijelenti, hogy Tisza István az elfogultság gyógyíthatatlan betegségben leledzik a nemzeti-párttal szemben, ha Apponyi beszéde után is azt hirdeti, hogy a párt programja ellenkezik a kiegyezési törvény szellemével.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schober Ernő, Bartók Lajos.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Erdélyi Sándor, Perczel Dezső, Lukács László.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

A napirend előtt szót kér

Sima Ferencz: Tiltakozik az ellen, hogy a Ház Naplójába a Ház elnökének egyik nyilatkozata meghamisítva vezetett be. A Ház elnöke az ülés végén azon közbeszólásra: Hogy mi vagyunk okai az ilyen beszédnek? Az elnök a gyorsírói jegyzetek szerint azt mondta: A közbeszólásokban bizony-bizony igen sok oka van... a Naplóba a kijelentés úgy vezetett be: A közbeszólásoknak igen-igen sok oka van a képviselő urakban. Kéri a Napló rektifikálását.

Elnök: A tévedés onnan származik, mert a nagy zajban a gyorsírók nem jól hallották az ő megjegyzését. Így tehát az ellenzék éljenzése is tévedésen alapszik. (Nagy derűtség.)

Madarász József: Máskor ne éljenezzünk. (Nagy derűtség.)

Elnök bemutatja Torontálmegeye zombolyai kerületében megválasztott képviselőnek megbízó levelét. Tárgyalás és jelentéstétel végett kiadták az állandó igazoló bizottságnak.

Bemutatja továbbá Székesfejérvár kérvényét a 25. §. eltörlése tárgyában.

Következik a napirend:

az 1895. évi költségvetés részletes tárgyalásának folytatása.

Issekutz Győző: Polemizálva Tisza Istvánnal, megnyugtatta őt, hogy a nemzeti párt a legodaadóbban ragaszkodik vezéréhez s a p-

ponyi Albert grófnak esze ágában sincs kólostorba vonulni. (Nagy derűtség.)

Hosszasabban foglalkozik Premus dr. a zágrábi érsek titkárának ismeretes ügyével.

Elvárta volna a belügyminisztertől, hogy ez ügyben szigorú vizsgálatot indítson s megtorolja azokat, akik jogtalanságot követtek el. Azzal még nem követ el senki sem politikai bűnt, sem kihágást, hogy valamely nem államellenes eszmének magánkörben propagandát csinál. Premus dr. nyilatkozatában nem látja megerősítve a jegyzőkönyv adatait, sőt azzal a leghatározottabb ellentétben áll.

Abból, hogy Horvátországban más büntető-törvény van, nem lehet egy közjogi törvénytelenséget törvényesnek deklarálni. Törvény cízációkkal igazolja be, hogy a belügyminiszter e kérdésben a törvényeket tévesen magyarázta s ez annál veszélyesebb dolog, mert a törvény félremagyarázás oly exponált helyről történik. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A törvényhozásnak kötelessége tiltakozni olyan miniszteri önkényes értelmezés ellen, mely ellentétben áll a közjoggal. (Helyeslés a baloldalon.) De veszedelmes e törvény elmagyarázása azért is, mert a horvát tulzók malmára hajtja a vizet, akiknek főtörekvésük, hogy Magyarországtól elszakadjanak. (Igen! Ugy van! a baloldalon.)

Eppen olyan törvény elmagyarázás van a belügyminiszter azon nyilatkozatában, melyben a törvény világos rendelkezései dacára azt állítja, hogy az anyakönyvvezetők nem állami hivatalnokok. Sokkal helyesebb volna, ha e kérdést a miniszter egy benyújtott törvényjassalattal igyekeznék megoldani; ő azt hiszi, hogy kellő indokolás mellett a törvényhozás egy ily törvényjavaslathoz hozzájárulna. De ő az erőszakosságnak nem hive.

Tulzottnak tartja a belügyminiszter azon állítását, mintha ő a tanítóknak anyakönyvvezetőkül való alkalmazásával többet használna a magyarosodás ügyének; mint a nemzeti párt 20 éves működésével. (Élénk derűtség.)

A magyarosodás ügyének legtöbbet akkor használna a kormány, ha nagyobb gondot fordítana reá. Ha a tanítót a népoktatás ügyétől el fogják vonni, akkor csak a magyarosodás ügyének ártanak. A 68-iki törvénynek ép az az intenciója, hogy a tanítóknak ne engedje meg oly állásoknak elfoglalását, melyek idejét szerfölött igénybe veszik, vagy a melyek tekintélyének ártanak.

A miniszter azt mondja, hogy az anyakönyvvezető nem közhivatalnok, hanem állami

~~~~ Folytatás a mellékleten. ~~~~

nem ismeri-e azt a IV-ik emeleten lakó beteg varrónót, kinek egy szép szőke leánya van?

— Dehogyan nem kérem, hiszen nincs annál az asszonynál nyomorultabb teremtség a világon. Csak az a szerencse, hogy nem sokáig tart már. A szegények orvosa éppen tegnap volt itt és azt mondta, hogy egy-két nap múlva meg fog halni. De azért azt tetszik gondolni, hogy az a lány törődik az anyjával? Dehogyan is törődik! Most is csak úgy a házon kívül éjszakai akárhányszor, mint azelőtt. — Különösen minden vasárnap magára hagyja azt a szegény haldokló anyát és csak másnap reggel — kapunyitáskor kerül haza. Most már egy hét óta legalább nappal itthon van; mióta azzal dícsérik, hogy elveszi őt egy tanár ur.

— Köszönöm a felvilágosítást jó asszony. Tudja mit, ma éppen vasárnap van. Vigyázza meg a lányt és ha este elmegy hazulról, jelentse nekem. — A II. emeleten lakom 29. sz. alatt.

— Igenis értem. Majd vigyázni fogok.

A vacsoránál pedig elővettem az ipsét:

— Hogyan állanak szív-ügyeid?

— Minő szív-ügyek?

— Nos, a szőke ártatlansággal!

— Barátom ne gonyolódj! Az a lány csakugyan angyal, ki a legnagyobb önfeláldozással ápolja beteg anyját és a mellett szorgalmasan dolgozik.

— Szép! Beszéljünk másról! Van-e kedved ma estére valahová menni?

— Hová?

— Menjünk az orpheumba, egy érdekes japáni társaság lép föl, kiknek testgyakorlati mutatványairól mesés dolgokat beszélnek. Az-

után mademoiselle Du Clere is megérdemli, hogy egyszer végig hallgassuk telivér párisi l'espritől sziporkázó dalait. Végre őszintén megvallva neked szórakozásra van szükséged. Idestova egy hete, mióta ugyszólván ki sem mozdulsz a szobából! — — —

— Köszönöm barátom a részvételet; de először nincs semmi bajom; másodsor a mademoiselle coupléi éppen nem érdekelnek, mert akármilyen szellemesek, még is csak a pornographicus genre-hez tartoznak; végre harmadszor nincs pénzem. Az utolsó forintomat ma délután adtam ki.

— Az sem baj! Nekem ugyanis ingyen-jegyem van s ezt átengedem neked. A mi pedig a chanteusok erkölcsét illeti, ezek legalább nem hazudják magukat jobbnak, mint a milyenek valóban.

E pillanatban megszólalt a csengő és én megérthető szolgálatkészséggel rohantam ki a vaskos házmesternő fogadására.

Valóban ő volt. Jelentette, hogy a szőke »angyal« éppen most osont ki a kapun; de az ügyes házmesternő előbb kivallatta, hogy a vígadóbéli álarczos bálba megy.

Még azt is kitudakolta tőle, hogy Satanelának lesz öltözve, rövid fekete ruhában halványkék szalagdiszítéssel. —

A szőke ártatlanság imádójának nem árultam el a fölfedezésemet, hanem miután a beszédes házmesternő kiteszokoltam az előszobából, rövid beszélgetés után sétálni hívtam Gyula barátomat.

Farsang vasárnapja lévén, majd minden nagyobb utczába volt egy jelmez-kölcsönző üz-

let. Egy ilyenbe tuszkoltam be az én mit sem sejtő pacziensemét és előkeresve két egyenlő troubadour-öltönyt, csaknem erőszakkal belekényszerítettem az egyikbe, míg a másikat én kaptam magamra és így, mint két lovag, sant peur et sant reproch bevonultunk a vígadó nagy termébe.

A tolongás meglehetősen nagy és a hangulat elég fesztelen volt már, mikor megérkeztünk. Az álarczosokon meglátszott, hogy sok demokratikus elem is vegyült a tömegbe. De azért az itt-ott felhangzó párbeszéd-töredékek biznyságot tettek arról, hogy a szellem arisztokráciája sem ártallotta az álarcz védelme alatt itt megjelenni.

Csakhamar ritkulni kezdett a tömeg. A párok négyesre sorakoztak és a sor végén szemembe tűnt a . . . satanello. Térdig érő és széles bársonyszallagokkal diszített fekete csipke szoknyája szép formájú fekete selyem harisnyába bujtatott lábait földetlenül hagyta. Fekete volt rajta minden még a szeme környékét fedő félálarcz is, csak a csipkebetétek és az új dudorok hasítékából lángolt ki a tűzpiros selyem diszítés. A tour des dames-nál vettem észre, hogy habvállán csakugyan egy halvány kék szalagesokor van megerősítve.

Gyula barátomat karonfogva a terem tulsó felére mentünk, a csábos Satanello közelébe.

A négyest befejező gyors-esárdás árulta el ennek a fiatal bachansnőnek igazi temperamentumát. A fekete álarcz alól kivillanó bogárszemeinek lobogó tüze, kéjes mozdulatai elárlták azt az olthatatlan szenvedélyt, mely ebben a 16 éves szívben égett.

teendőkkel megbizott funkcionárius. O olyan intézményt, melynek nincs semmi attribútuma, ő nem ismer. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.)

A miniszter figyelmébe ajánlja az általa előadottakat. A szakaszt nem fogadja el.

Polónyi Géza a miniszterelnök beszédére kíván röviden reflektálni. A miniszterelnök azt mondta, hogy ellene csak a guny fegyvereit használták ez ideig; hát ezentul nem fogják ellene a guny nyilait felhasználni, hanem a csendes részvét fegyvereit. (Nagy derűtség.)

Ajánlja az ellenzéknek, hogy ezentul támogassák a miniszterelnököt, mert akkor hamarabb elérhetik céljukat, a szabadelvűpárt uralmának megdöntését.

Nem hagyhatja szó nélkül azon óriási közjogi botlást, melyet a belügyminiszter **Premus dr.** ismert ügyében elkövetett. Nagyon veszeljesnek tartja közjogi szempontból a miniszter állásfoglalását, mert a botnak két vége van s annak egyik végét a horvát tuzók is a markukba ragadhatják. Csak utal arra, hogy a belügyminiszter értelmezése szerint az is megtörténhetnék, hogy azon állampolgárok, akik esetleg a polgári házasságnak propagandát mennének csinálni Horvátországba, onnan mint idegenek kitolonczoltatnának. Ez volna a botnak másik vége. (Nagy derűtség.)

A miniszter a toloncz törvény d. pontjával igyekezte menteni eljárását. E szakasz a külföldiekre szól. Már pedig vagy állampolgár valaki és akkor nem külföldi, vagy pedig külföldi, s akkor nem állampolgár. Azt pedig senkisé, még a belügyminiszter nem állíthatja, hogy azok, akik Horvátország bármely községében illetőségi joggal bírnak, nem magyar állampolgárok volnának. (Zajos helyeslés a baloldalon.)

S hogy az eset még ciffrább legyen, kisé, hogy **Premus dr.** a naciójánál szerint **Perlakon** születvén a Magyarhonban fekvőséggel is bírván, már ez okból is magyar állampolgár. A belügyminiszter véd tehát egy szolgabíró, aki született magyar állampolgárt tolonczoltatott ki.

Tapintatlannak nevezi a belügyminiszter azon kijelentését, hogy ő tanítóknak anyakönyvvezetőkül való alkalmazásával a magyarosodás ügyét jobban elő fogja mozdítani, mint a nemzeti párt 20 évi működésével; bár megvallja, hogy a tanítóknak anyakönyvvezetőkül való alkalmazását sokkal szerencsésebb gondolatnak tartja, mintha ugyanez állásra a közjegyzőket alkalmaznák. A tanítók közelebb állanak a családhoz, mint a falusi jegyzők. Az a jegyző aki ma elviszi a család utolsó tehenét, mikép

tarthasson holnap ugyanannak a családnak erkölcsi prédikációt. (Zajos helyeslés a baloldalon.) Szerencsésnek tartja e gondolatot már csak azért is, mert a tanítók tisztességes mellékkeresethez juthatnak. De azzal nem érthet egyet, mintha az anyakönyvvezető nem volna közhivatalnok.

A törvény szavaival igazolja ez állítását. A belügyminiszter segítsen a helyzetet, az inkompatibilitáció egy törvényjavaslattal, de nem törvény elferdítéssel.

Még csak az igazságügyminiszter egy megjegyzésére óhajt válaszolni. Az igazságügyminiszter azt mondta, hogy a házassági jogot még ez évben életbe fogja léptetni. Ó annak idején nem azt kérdezte a minisztertől, hanem hogy mikor fog életbe lépni a házassági perrendtartás. Mert ha a házassági jog a házassági perrendtartás nélkül lépne életbe, akkor meg lesz ugyan a törvény, de nem lesz végrehajtható.

Számos konfliktus fogja majd előadni magát, melyeken senkisé fog tudni segíteni. Ajánlja az igazságügyminiszternek, hogy legyen tekintettel az ő figyelmeztetésére, mert ha a bajok majd meg lesznek, az intézkedések elmulasztása folytán, ő nem fog elállani attól, hogy a minisztert felelősségre ne vonja. (Helyeslés a baloldalon.) A szakaszt nem fogadja el.

Elnök az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

Ábrányi Kornél szólalt föl. Minthogy az appropriációzás vita folyamán **Tisza István** volt a szabadelvűpárt vezérszónoka, volt a mivel felszólalásában az ő beszédével is foglalkozott, nem mulaszthatja el, hogy pár szóval ne reflektáljon beszédére.

O nem azt mondta, hogy ő a 67-es és 68-as viszonyok között ellentét volna, ha nem azt, hogy **Tisza István** nem látja világosan az összefüggést, mely 68. és 67. között létezik. Az 1867. XII. t. cz.-ben azon elvek vannak lefektetve, melyek a későbbi törvényhozási aktusokban részint megvalósítottak, részint pedig maig sincsenek megvalósítva.

Ha ezt **Tisza István** tudja, akkor le kell tennie arról a rejtett tendenciójáról, minek folytán a nemzeti pártról mindig nyilatkozik, hogy annak nemzeti követelése a kiegyezés szellemével ellenkeznek.

Különben, ha **Tisza István** e betegségéből **Apponyi Albert** tegnapi beszéde sem birta kigyógyítani, akkor úgy látszik, hogy gyógyíthatatlan betegségben szenved. (Nagy derűtség.)

Az élet célja.

Irta: Dr. Székely István.*

(Folytatás.)

Első helyen áll ezen ideálok közt a tudomány és műveltség.

A tudomány az értelem erénye, s a műveltségben való haladás az emberi nem egyik földi célja, melyet mindenki köteles a maga tehetségéhez és körülményeihez képest előmozdítani.

A tudás a legtisztább szellemi gyönyör forrása; kivált pedig a lét nagy kérdéseinek ismerete megnyugtató és felemelő. És mégis a tudomány sem boldogít, nem lehet az élet legfőbb célja.

Értelmünk jellemző tulajdonsága, — mint **Bougarnd Emil** gyönyörűen írja — a kielégíthetetlen tudás vágy, a világosság kiolthatatlan szomja. — Van bennem egy szikra, mely tudni akar mindent, látni mindent, felfogni mindent. Szellemem tulszárnyal minden időn és minden téren, s midőn mint kilőtt nyilvessző a tudás határánál visszapattan, epedve kiáltja a költővel: Világosságot, több világosságot!

Ha átforgattam a természet könyvének minden lapját, ha felkutattam a természet minden törvényit, ha megszámláltam minden csillagot, ha ismerem az emberiség multját, jelenét és jövőjét: elégedetlenül kiáltok fel: nem tudok semmit. — Érttem, hogy soha ez életben nem mondom eleget láttam, eleget tudok, lelkem bocsásd le szárnyaidat, hunyjuk le szemünket. Érttem, hogy szellemem soha meg nem nyugszik, míg csak lesz tárgy, mely kíváncsiságait izgassa, míg csak minden igazságnak ősforrását nem szemléli.

Már pedig ezt a földön el nem érjük soha.

Bármily nagyszerűek is a tudomány vívmányai, azért minden tudománynak megvannak a maga titkai és pedig éppen a legfontosabb alapkérdések körül Minden igazság, melyet a kutató ész felfedez, a rejtvények, problémák egész sorát tárja fel, melyeket addig nem is sejtettünk. Egyetlen porszemről, egy fűszálról, egy féregről ezer kérdést lehet tenni, melyekre ember nem adhat feleletet.

Minden csalódásunk daczára ma is igaz a nagy görög bölcs mondása, hogy tulajdonképen csak azt tudjuk, hogy semmit sem tudunk.

Még hozzá nagy különbség van tudomány meg tudomány, műveltség meg műveltség között.

Az igazi tudomány felemelkedik Istenhez; a teremtményekben felismeri azok teremtőjét, a

* Felolvasott a budapesti katolikus-körnek folyó hó 8-án rendezett felolvasó-estélyén.

— Látod azt a Satanellát? — kérdém barátomtól. — Nekem azzal meg kell ismerkednem; kérlek maradj a közelünkben és segíts az alkalmatlan pillangókat visszatartani.

— De én nem értem, hogy mi ütött hozzád ma este. Csaknem erővel idehurczolsz és te, aki egy nőért nem tettél három lépést sem, most ez után a fekete **Syrén** után akarsz szaladni.

— Hja barátom, úgy látszik szerepet cseréltünk. De ne gondold vele, csak jöjj utánam, hogy el ne válaszszon az emberáradat.

Néhány kiméletlen taszítás után végre megszólíthattam a szép **Satanellát**.

— Hogy mulatsz fekete királynő?

— Amint látod igen jól!

— Ha nem a pokol volna a birodalmam szeretnék magam is hü alattvalód lenni.

— Ha gyöngye a szived és nem bírja ki az én birodalmam tüzét, akkor ne vállalkozz rá. —

Ez így álaroz alatt elég őszinte — gondoltam magamban — és egy pillantást vetve **troubadour** kollégámra, láttam, hogy a **Satanella** hangjára figyelmessé lett. Sietnem kellett, hogy idő előtt el ne árulja magát.

— Szép királynőm, ha nem vetnéd meg, két vándordalmoknak hü szolgálatait, akkor mi felajánljuk neked magunkat ez éjjelre.

— Ha tudtok egy királynőnek szolgálni, akkor elfogadom ajánlatodat.

— Fogadd el karomat szép fölség!

— Gyula barátom szótlanul bolyongott mellettünk és egyszer-másszor gyanakodó pillantásokkal nézte végig a szép maszkot, de mint fülembe sugta, csak a hangja volt előtte nagyon ismerős.

Rövid séta után elfogadta **Satanella** meghívását és csakhamar a buffet egyik fülkéjében ültünk hárman a fölhorodt vacsorát és a gyöngyöző **Mumot** fogyasztva.

A **Satanella** elég gyakorlottságot árult el a pezsgő szürcsölésében és egyre bizalmasabb lett. A harmadik pohárnál már meghallgatta alattvalói hódolattal előterjesztett abbéli kérésemet, hogy csak egy pillanatra vegye le álarozát, hadd győződjünk meg arcának királynői szépségéről.

Az álaroz lehullott és a kis szarvacskákkal diszitett bársony fejké alul csakugyan Gyula barátom széke **Gretchenjének** **Mum-lázban égő** arca mosolygott reánk.

— **Margit** — kiáltotta a **troubadour**-colléga és már megakarta ragadni kezeivel a szép ördögöt, midőn én még idejében visszarántottam.

— Legyen eszed! Ne csinálj botrányt. Elég volt a mulatságból kisasszony! Jobb lesz ha haza megy beteg édes anyjához. Te pedig barátom jöjj velem.

Ezzel karonfogtam a tétovázó professzort és otthagytuk a leálczázott **Satanellát**, ki vállalt vonva ismét föltette álarozát és visszament a terebbe.

Mi pedig polgári ruháinkba öltözve néhány percz mulva egy csésze piccolo mellett beszél-tük meg a most átélt epizódot egy szerelmes professzor életéből.

— Barátom! — így szólt hozzám Gyula — még most is érthetetlen előttem a dolog. Nem tudom ébren vagyok-e vagy álmodom. Annyi bizonyos, hogy még álomnak is gonosz álom! — Igazán pokoli gondolat, hogy ez az angyalarozu ördög az álarozos bálban mulat, míg odahaza az anyja a halállal vívódik. — Megörjítő gondolat, hogy még ezelőtt néhány órával megesküdtem volna rá, hogy ez a lány lesz a feleségem, vagy senki más. Gondold meg, hogy ma délután kérte el tőlem az utolsó forintomat, mert az anyjának orvoságra kell és valószínűleg az én utolsó forintommal fizette meg a belépti díjat az álarozos bálba! — — — — — Nőnek többé sohasem hiszek!

— Kedves Professzorom! neked örült szerencséd van! Egy nyomorult forinttal vetted meg azt az élettapasztalatot, amit más szerencsétlen halandó az élete boldogságával fizet meg.

* *

Reggel felé — mikor hazavetődünk — azzal a hirrel fogadott a beszédes házmesterné, hogy az éjjel az ő karjai közt lehelte ki a lelket a IV. emeleti szegény varrónő, az angyali szép **Margit** mamája.

tudást pedig eszközül használja az erényes életre. A valódi műveltség is a szívet nemesíti meg, s közelebb hozza az embert Istenhez. De az a tudomány, mely gyöngé elmékben, egyoldalú tudásokban a mindennapi élet bajai közt gondolkodni, rá nem érő közönségben kétséget támaszt a vallás- és tudomány alapigazságai körül; az tudományos szédelés, mely megtámadja azon elveket, melyeken a társadalom léte s az emberi szív reményei nyugszanak; az ilyen tudomány nem célja az embernek, hanem gyászos céltévesztés. Az a műveltség, melylyel vallás és erkölcs nem párosul, csak az igényeket növeli s a bűnt könnyíti meg, de előbbre nem viszi és nem boldogítja az emberi nemet.

Vagy a haladás volna az ember célja? Azt mondják: dolgozzunk az utókorért, az emberi nem fejlődéséért. Mintha bizony az éhenhalót megvizsgáztalná az, hogy utódja majd egykor terített asztalhoz fog ülni. Ha a halállal végünk van, akkor mi közünk a jövőhöz? Miért dolgozzunk azért, amit sohse látunk meg!? S különben is igazi, és állandó haladás csak úgy lehetséges, ha a műveltség mellett Isten ismeretében és szeretetében is haladunk. Ha nem Isten felé haladunk, akkor visszaessünk, mint ezt a történelem szomorú példákkal bizonyítja. Minden igazi haladásnak Isten a célja és eszménye.

Másik ideál az erkölcsi tökéletesülés, az erény.

Az erény mindenestre közelebbi célja az embernek s legfőbb eszköze az élet céljainak; de maga nem végső és legfőbb cél, nem feltétlen és független jó, még akkor sem, ha Istenben gyökerezik. Annál kevésbé lehet életcél az Istentől elszakított puritán morál. Isten törvényétől és a vallástól független erény oktalan és céltalan békői, mely addig fékez, míg le nem rázzuk, s lerázzuk mihelyt érdekünk kívánja.

Az erénynek csak akkor van értelme, kötelező ereje és szentesítése, ha Istenben gyökerezik és Istenre irányul.

Vannak bennünk szükséges és változhatatlan erkölcsi fogalmak és elvek, melyek nem lehetnek saját eszünk művei, mert bizonyos kényszerűen gyakorolnak itéletünkre. Az erkölcs alapelveit tehát nem az emberi ész alkotja, mert akkor hatalmunkban állana azokat módosítani, s magunkat alóluk felmentve érezni: ellenkezőleg tőlünk függetlenek azok, mint egy felettünk álló hatalomnak eszünkbe és szívünkbe írott törvényei. S e törvények mögött szent és mindenható lény áll, ki az erkölcsi törvény megtartásához köti az ember örök boldogságát, s kívül büntetlenül daczolni nem lehet. Ekként az erkölcs az ember boldogságának eszköze, a végeztél elérésének feltétele; — de maga nem legfőbb célja az embernek.

(Folyt. köv.)

A jászvári fehér és kiváltságos prém. rendi kanonokok névtára az 1894—95. isk. évre.

E czim alatt kaptunk egy, úgy csinos külseje, mint beltartalma által figyelmünket méltán megragadó s városunkat is igen közelről érdeklő kötetet: a jászvári prémontréi rendi kanonokok névtárát. Hogy miért érdeklő e könyv oly közelről városunk intelligenciájának javarészt, azt említeni is fölöslegesnek tartjuk. Fölszemesnek tartjuk, mert tudjuk, mert meg vagyunk győződve arról, hogy olvasóink szívesen hallják, szívesen olvassák mindazt, ami a prém. rendre vonatkozik; ime leírjuk legfőbb vonásaiban a Rend alapítója: szt. Norbert ép oly rendkívüli, mint tanulságos megtérésének történetét s röviden vázoljuk a Rendnek már kezdetől fogva kitűzött nemes, magaslatos feladatát. Ha szíves olvasóim végig követnek — e rövid, de tanulságos uton, nem fogják bámulni, hogy miért övezi akkora prestige és derék és korszelemmel annyira haladó Rendet? nem fogják esodálni hogy miért? honnan az a népszerűség, köztisztelet és szeretet, melynek e derék testület minden tagja nemcsak városunkban, de széles e hazában örvend?

Már fennebb említém, hogy a Rend alapítója szt. Norbert volt. Családi nevén Geunepnek hívták, aki 1080. szül. s 1134-ben halt meg.

Hatalmas, nemes német ur volt, ki Németország — Cleve hercegség Xanten nevű városában született s ugyanott korán kanonoki rangra emelkedett; Azonban Norbert világias, mondhatni szórakozott életet élt, melyből egy váratlan esemény csakhamar kiábrándította. Egy alkalommal ugyanis a dús gazdag családból eredett s egy szolgától kísért Norbert büszkén lovagolt a szomszéd falu felé, hol reá a legelőkelőbb körök és azok pompatermei vártak. De hirtelen beborul az ég, s vészteljes fellegek verődnek össze a világi örömeiben tobzódó utas feje fölött. Norbert ijedtében nem tudta magát elhatározni, hogy mitévő legyen, midőn a rémitő vihar kitör s még ekkor is a természet e hatalmas elemével daczolni akarván, — megsarkantyuzza lovát s tovább vágat. De hirtelen e hangok csapják meg füleit: »Megállj! a gazdagságot s értelmet, melyet én neked adtam hogy engem dicsőíts, büszkeséged terveire kell-e fordítanod?« s iszonyu mennydörgéssel csapott egy villám a ló lábai előtt a földbe. A megbokrosodott ló Norbertet levetette s körülbelül egy óráig eszméletlenül feküdt a földön. Midőn magához tért, valami azt sugta belüléről, hogy: »a gonoszat kerülje, jót cselekedjék, s mostantól kezdve minden tettét változtassa meg.« Norbert e szavakat jól megfontolván, elhatározta, hogy Istenhez tér és erényes életet fog élni. A rögtöni változást azonban, azok a körök, a melyekkel azelőtt érintkezett sehogy sem tudták maguknak megmagyarázni, — s a jó utra tért Norbertet csalással, szinleléssel vádolták; úgy hogy hazáját kénytelen volt elhagyni. Bejárta Olasz és Franciaországot mindenütt töredelmet — hirdelve és tiszteletet érdemelve; ama tiszteletet, melyet hazája tőle megtagadott.

»1120. néhány tanítványával Franciaországban — a prémontréi völgybe — (Pratum monstratum, praemonstratum, kimutatott rész) vonult vissza, hol szigorú életükkel alapját vetették meg a később oly hatalmasá lett prémontréi Rendnek.« Norbert szt. Ágoston szabályait fogadta el s rendi öltönyül a fehér ruhát és fehér kalapot választá; miért Angolországban: »Fehér kanonokoknak«, Magyarországon pedig: közönségesen: »Fehér papoknak« nevezik. A Norbert által elvetett mag, gazdagon meghozta gyümölcsét, mert az általa alapított rend óriási gyorsasággal terjedt el nemcsak Európa majd minden részében, de a többi világrészekben is. Norbert tehát nyugodtan hunyhatta be szeméit 1134. — mint magdeburgi érsek — mert rendje erőteljes volt s életképességének számos jelét adta. XIII. Gergely 1582. a boldogan kimult Norbertet a szentek sorába ígtatta.

1126. II. Honorius pápa erősítette meg a nagytekintélyre és népszerűsége szert tett Rendet, miket különösen az albignensisek veszélyes eretnekségének elnyomására irányult tényeivel érdemelt ki.

Hazánkban 1130. II. István királyunk telepítette le a prémontréieket, még pedig Nagyváradon, s rövid néhány év lefolyása alatt — a prémontréi évkönyvek szerint — 65 rendházuk volt.

Ezeknek nagy részét a török hadjáratok, forradalmi zavarok és vallási villongások pusztították el; másik részét pedig II. József 1786. eltörölvén, birtokaikat a vallási alapokhoz csatolták.

I. Ferencz 1802. oly meghagyással állította vissza a Rendet (a jászói és csornai prépostságokat), hogy annak tagjai a haza reményeit, az ifjúságot oktassák s bizonyos számú plebániákat vezessenek.

Jelenleg tehát Magyarországon két főpap: u. m. a jászói és csornai praepost-praelátusok vezetése alatt munkálják a haza jólétét a prémontréiek; még pedig a jászói prépost vezetése alatt: a nagyvárad, kassai és rozsnyói főgymnasiumokban; a csornai vezetése alatt pedig a szombathelyi és keszthelyi főgymn.

*

Nyáradnak ősrégi, híres főiskolája 1660. szűnt meg, akkor, midőn a város a török birtokába jutott. A török hódoltság alatt ujnak létesítésére gondolni sem lehetett. Alig szabadt fel azonban 1692. a város, Benkovies Ágoston előbb a paulinusok helyettes főnöke, utóbb feleszi prépost, majd később Nagyvárad latin szertartású püspöke, 6000 frtot tesz le

egy iskola alapítására, s meghívja tanítani a Jézus-társaság atyáit.

Már a fölmentő sereggel érkezett Jézus-társasági atyák eleinte a várban laktak, s itt is végezték a tanítást. A Várad-Olasziban számukra épített egyemeletes ház csak 1722. készült el; ez szolgált inntul nekik székházzal, iskolai épületül, mellette sz. Egyed tiszteletére egy kis templom is állott. A gimnáziumnak 4 osztálya volt: parva, principia, grammatica, syntaxis; két-két-osztályában egy tanár tanított.

1735. Okolicsányi János püspök a gimnáziumot nagygimnáziumá fejlesztette, fölállítván a rhetorica és poetica osztályokat. A nagyérdemű Patachich István püspök pedig kibővítvén püspöki palotáját, benne saját költségén a bölseleti kar. tanszékeit szervezi.

A Jézus-társaság atyáit a rend eltörlésével pályázat útján kinevezett egyházi és világi tanárok váltják föl a tanszékeken, kik fizetésüket a tanulmányi alapból nyerik. Minthogy pedig a Várad-Olasziban levő jezsuita-épület a tanulók befogadására szűk volt s nagyon megrongált állapotba jutott, 1788. a gimnázium és az ugyan-ezen évben két jogi tanfolyammal bővült akadémia céljaira a régi püspöki palota engedtetett át.

A világi és egyházi tanárok tanszékeiket 1808. tartották meg, midőn is helyet engedtek az 1802. visszaállított prémontréi kanonokoknak, kik azóta szakadatlanul munkálják a gimnáziumi ifjak nevelés-oktatásügyét, sőt 1826. óta a bölseleti karnál is töltenek be tanszékeket.

A Rend társházul a paulinusok régi kolostorát kapta a Hétfájdalmu Szűz tiszteletére szentelt templommal. A gimnáziumi oktatás mellett megbízást nyert a régi jezsuita konviktus vezetésére is, mely azonban 1848. megszűnt.

Változást ez idő óta a cs. k. oktatásügyi miniszterium által 1849. kiadott Organisations Entwurf idézett elő, mely már a következő évtől beszüntette az akadémia bölseleti karát, a gimnáziumot pedig nyolcz osztályúvá alakította át.

1875. a főgimnázium számára a tanulmányi alap új épületet emelt a régi konviktus helyén, ugyanakkor a társház is jelentékenyen átalakult.

A nagyvárad főgimnázium három párhuzamos osztályát is beleértve, 11 osztályu, a Rend benne 17 tagját és két világi tanárt alkalmaz.

Házfőnök és igazgató: Kotunovics Sándor Jakab.

Rendi tanárok: Cséplő Péter Pál, Makróczy Gábor Ferencz, Agáczy Norbert András, Ládny Kázmér Károly, Kékus Vidor József, Kertész Miksa Ferencz, Ponty Kelemen Ferencz, Dr. Károly Irén József, Dr. Kolozsváry Béla István, Novotny Alfonz Sándor, Smetka Ödön László, Kohányi Ferencz Emil, Dr. Pácz Sándor János, Vízny Lénárd Elek, Beke Boldizsár Benjámín, Sebesztha Farkas Hugó.

Világiak: Rátkay József tornatanár, Sidlovits Bertalan rajztanár.

A bejegyzett tanulók száma: 563.

Székelly Góbé.

A nagyvárad állandó színházról.

Jön a tavasz, fornak az eszmék, ki-kilovelnek az égő agyból a sugarak és a nagyon tisztelt közgyűlés nagyterme a nagy tervezgetéscsataterév válik.

A közönyösség fehér leplét elolvasztja az enyhe szellő, és kimagaslik újból a hótakaró alól az állandó színház.

De a tavaszi idő változó és ha az imént még a sirocco lehelletét éreztük, egy percz alatt berohan a bőra hidege es azzal a kérdéssel áll elő: hol a pénz?

A nagyvárad társadalmat ismerni kell.

Szereti a közpénztárt igénybe venni, hanem a mikor társadalmi uton kell alkotni, hát megáll, megrendül és gyengének vallja magát.

Ezért nincs állandó színházunk.

Hogyha a társadalom megérezné, hogy ereje van, megalkotná azt hamarosan.

Divattá vált arról beszélni, hogy félszázad óta vajudik az állandó színház ügye Nagyváradon.

Nem való. Több. Én láttam 1833-ból azt a gyűjtő-ívet, amelyen Biharvármegye közbirtokosai több ezer forintot akartak adni a nagyváradai állandó színház felépítésére és Biharvármegye közbirtokosai elhallgattak, mert bizonyára nem akadt szintársulat, amelyik betelepíthető lett volna, vagy úgy jártak volna (ettől ijedtek meg), mint egyik nagyobb alföldi város járt, hogy t. i. felépítette a színházat, hanem aztán nem tudott abba sem közönséget, sem szintársulatot fogni.

Amikor a magyar nemzet regenerátora, gróf Széchenyi István, nagy alkotásait megkezdte, hatalmas jelszó iramlott át a hazán:

— Ébredjen a nemzet!

Ébredt is. Itt, Biharvármegyében, a vármegye urai egymásután alkották meg a Nemzeti Casinót, azután... felépítették a börtön-épületet, hozzáfogtak a színház építésének tervezéséhez, de kevés volt a nervus rerum — a pénz.

Ki tehet arról, hogy emiatt abban maradt.

A vármegye urai, a püspökségi, káptalani és kincstári uri székek, a földes urak eme hatalmi tényezői bezzeg a körmére koppantottak volna annak a városi perceptornak, aki az állandó színház építésére valami tervezetést felmutatott volna be.

Es mivel a város négy darabból állott, három földesur jogköre alatt, ehez a tervezettséghez nem is járulhatott, mert mivel nem volt szabad.

Nohát akkor nem volt sem pénz, sem birtok, annál kevésbbé volt hitel.

Akik mostan félszázad tervezetéseit emlegetik, legalább tanulják meg azt az egyet, hogy míg egyrészt a város 1851-ig nem volt egy, másrészt addig nem is volt a maga ura.

Hát a városnak 1859-ig eszébe sem jutott, hogy állandó színházat építsen, a vármegye urait nem volt hajlandó megelőzni.

Hanem az történt, hogy Szabó József szintársulata többször telepedett meg Nagyváradon és a színházlátogatás kezdett megszokottá válni. Ekkor történt, hogy egy estén, ködfátyolképek mutogatása közben, amikor már láttuk Dévény romjait, Krasznahokra várát, hát feltűnik a nagyváradai állandó színház épülete is — vászonra festve. Ez a kép azután megjelent a »Vasárnapi Ujság«-ban is.

Itt azután kezdetét vette a nagyváradai állandó színházzal társadalmilag foglalkozni.

Természetes, hogy amint az idő telt, a város lakosai szaporodtak, az igények is nőttek. És ma már olyan színházat, melynek tervezete a »Vasárnapi Ujság«-ban megjelent, el sem fogadna senki.

1865-ben a város összes kiadása 151 ezer forint volt, a jövedelmek nem fedezték, hát 25 százalék községi adóval kellett fedezni a hiánylatot és így akkor nem lehetett a színházépítést a közpénztárra utalni.

Egyszer aztán mentő eszme akadt valahogy.

Nagyvárad-város közönsége a hetvenes évek első felében pályázatot hirdetett állandó színháztervre, megjelölve a helyet is, a Ritoók, Ámánt és Pollák-féle házak között. Pályáztak is! A legjobb terv kapott is 300 frt díjat, de nem kellett, mivel a kolozsvári színház formáját akarta megörökíteni.

Ekkor, de csakis ekkor felbuzdult a társadalom lüktető ere.

Egyes jó emberek neki indultak, hogy most már csakugyan építenek színházat társadalmi uton és szerencsésen össze is hozták aláírásokkal 40,000 frtot.

Ekkor látták aztán a leghőbb vérűek, hogy a vármegye 1833-ki szelleme ránehezült a nagyváradiakra.

Nemes buzgalommal törekszenek tenni, de csak keveset.

Azok, kik sem a vármegye, sem a nváradai társadalom utján nem boldogultak ezzel az eszmével, áttették a esatátért a városi közgyűlésbe és elhítetik az 1867. óta létező törvényhatósággal, hogy már 1845. óta foglalkozik ezzel az ügygyel.

Igen, az állandó színházra szükség van, hanem elégedjenek meg kissé olcsóbbal mint aminőt követelnek; akkor lesz is színház.

A nagy igények mindenütt bő költségezt vonnak magok után, pedig a nagy igényekhez kissé több vagyon kell, mint amennyit a városi vagyon képez.

A tavaszi lángsugarak nem most lövelnek az állandó színház felé először és mindig amiatt hamvadtak el eredmény nélkül, mert a nagyváradai társadalom erejével, a városi vagyonnal számolni nem akartak, pedig az egyszerű észnek egyszerű számítása már régen sikerre vezetett volna.

Hiába! — el kell ismerni, hogy nagyon bölcs ember volt az az arab, aki az egyszerűt feltalálta, mert még maig sem tudjuk újabb eszmékkel túlhaladni, sem hangos frázisokkal letorkolni.

László Balázs.

NAPTÁR.

— Márczius 10. —

Vasárnap, Róm. kath. F. 2. Reminisc. Prot. F. 2. 40 vértanu. Gör. kel. febr. 26. A. Nagyböjt 2. v. Izrael Adar 14. Purim.

Nap két 6 óra 9 p., nyug. 5 óra 41 percz. Hold kelte 4 óra 59 p., nyug. 5 óra 51 perczkor. Holdtölte 11-én 4 óra 38 p. reggel.

Márcz. 10. A nagyváradai takarékpénztár közgyűlése.
 " 10. Izr. álarozos-bál a Fekete Sasban.
 " 11. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.
 " 14. Városi közgyűlés.
 " 14. Turolla Emma hangversenye a Sasban.
 " 17. Rabsegélyző egyetli közgyűlés.
 " 20. Megyei közgyűlés.
 " 24. Nagyváradai szállóbirtochosok közgyűlése.
 " 23. Sebes-Körös társulat közgyűlése.

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő újságokban kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
 Sonnenwirth-féle bazarban Fő-utca,
 Sonnenfeld Adolf papirkereskedésében Fő-utca,
 Kádár és Kiss czégnél Kishid-fő,
 Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
 Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
 Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,
 Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
 Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
 Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* A pápa ajándéka. Az Unioin Democratique szerint Mertille löweni egyetemi tanár, a keresztény demokraták vezére, tegnap a szociális tanulmányok klubjában hosszabb beszéd kapcsán közölte, hogy a pápa 1000 frank segélyt küldött neki katolikus munkásmenedékház létesítésére, szíves hangu levél kíséretében.

* Márczius 15-ike a jogakadémián. A helybeli jogakadémia polgársága márczius 15-ike alkalmával a jogakadémia disztermében jövő pénteken délután 3 órakor hazafias ünnepélyt rendez a következő programmal:

1. Megnyitó beszéd tartja Zilahy Gusztáv IV. éves joghallgató.
 2. A márczius 15-iki eszmék méltatása Irta és felolvassa Winkler Lajos IV. éves joghallgató.

3. Emlékbeszéd Nagy Sándor felett. Irta és felolvassa Tóth Ferencz II. é. jhtó.

4. Márczius 15-ike, alkalmi óda. Irta és szavalja Kocsány János IV. é. jhtó.

5. Emlékbeszéd Rulikovszky Kázmér felett. Irta és felolvassa Papp Károly II. éves joghallgató.

Az ünnepély befejezését az énekkar a »Szózatot« és a »Hymnus«-t fogja előadni.

* Kauczió és házasság. A fővárosban álmásozó ezredek tisztí karának bizalmas uton kiadták a hadügyminiszteriumnak legújabb rendeletét, mely ismét nagyon megnehezíti a katonatisztek házasságát. A rendelet a kauczió telekkönyvi blztosítására megkívánja, hogy a házat, beleszámítva a már rajta lévő terheket, valódi értékének felén túl, a földbirtokot pedig valódi értékének harmadán felül a házassalándók meg ne terheljék. A kauczióképpen betáblázott házat valamely bejegyzett tüzbiztosító társaságnál biztosítani kell s közjegyzőileg hitelesített saját aláírással ellátott nyilatkozatban ki kell jelentenie a házassodni akaró tisztnek, hogy a ház biztosításának folytonosságáról gondoskodik. Hogy a nőszülni óhajtó tisztekre aspiráló kisasszonyok hogyan fogadták az új rendeletet mondani is fölösleges.

* A nagyváradai ipartestület köszönete. Meleg hangu levélben mondott köszönetet az ipartestület Nagyváradváros törvényhatóságának, tanácsának és Sal Ferencz kir. tanácsos polgármesternek azon nagylelkű, áldozatkész s nemes pártfogásért, melyben a helybeli iparosokat a Pécze-utca rendezése folytán megmaradt egyik telek odaajándékozása által részesítette. A köszönő iratot az ipartestület tegnap küldöttéleg adta át a polgármesternek. Szép a hála, de szép és dicsérendő az is, hogy derék iparosaink a pártfogást és anyagi támogatást megérdemlik.

* Rémes eset. Mint Pozsonyból írják Nemsován az állomásra érkezett tehervonat lokomotivja egy összeroncsolt holttestet tolt maga előtt. A véletlen úgy akarta, hogy ép az agyongázolt ember testvérbátyja látta meg legelőbb a véres tetemet. Az áldozat neve Trska András és felügyelője volt az illavai fegyháznak. A véryomok azt mutatják, hogy a lokomotiv közel ezer lépésnyire toltta maga előtt a holttestet, melynek egyes részeit úgy kellett összeszedni. A kéz ujjai görcsösen szoritottak egy nagy kavicsot. A ruhák zsebében az óra teljesen épségben maradt.

* Kinevezés. Az igazságügyminiszter Janovich Tihamér, végzett nagyváradai joghallgatót a kaposvári kir. törvényszékhez aljegyzővé nevezte ki.

* Lázár Béla főhadnagy felgyógyulása. Annak idején megemlékeztünk arról a sajnálatos balesetről, amely a bravuros lovaglásairól ismert Lázár Béla huszárfőhadnagyot az alagi versenypályán érte. A főhadnagy tudvalevőleg oly szerencsétlenül esett le a lórol, hogy agyrázkódást kapott és idegbeteg lett. A főhadnagy, mint örömmel értesülünk, már elhagyta a dr. Schwarzer gyógyintézetét, ahol teljesen meggyógyult, úgy hogy már meg is kezdte szolgálatát régi ezredénél, a Kecskeméten állomásozó 13-as huszároknál.

* A holnapi holdfogyatkozás. A csillagászoknak és a természet barátainak ebben a hónapban két nagy örömet okoznak az égi testek. Márczius hónapban ugyanis lesz egy teljes holdfogyatkozás és egy részleges napfogyatkozás. A holdfogyatkozás, mely nálunk is jól látható lesz, 2 óra 88 perczkor hajnalban kezdődik és 6 óra 10 perczkor reggel végződik. Az érdekes természeti tüneményt különösen délnyugati Ázsiában, Európában, Afrikában, az atlanti Óceánon, Amerikában és a nagy Óceán keleti felén fog lehetni jól megfigyelni. Figyelmeteljünk tehát azokat, kiket ez érdekel, hogy a márol holnapra virradó éjjelen egy jó színházi látésóval vagy messzilátóval felfegyverkezve úgy 3 óra tájban fordítsák szemüket a

bájos és szende Luna felé, mely ingyenes mű-
élvezetben részesíti tisztelőit s egy darab időre
ismét aktuálissá teszi azt a jóízű adomát, mely-
ben arról van szó, hogy hát hová is lesznek
tulajdonképen a holdfogyatkozás alkalmával a
hold lakói. Ezzel kapcsolatban még megemlít-
jük, hogy a napfogyatkozást, sajnos, nem fog-
juk láthatni, mivel a sors ezt az élvezetet csak
a norvégek, angolok, spanyolok, francziák és
a szabad Amerika yankéinek számára engedé-
lyezte az 1895-ik évben. Lapunk zártakor érte-
sülünk, hogy a hurok ára a holdfogyatkozás
következtében ijjesztő mérvben felszökött,
mivel Nagyvárad összes fűzfapoétái e nevezetes
alkalomra új hurokkal látták el kopott lant-
jaikat, hogy ma éjjel minél dallamosabb han-
gokkal üdvözölhessék évezredes ideáljukat.

* **A szerelem országa.** A mai postával egy
ilyen című röpiratot kaptuk, amely amellet tör-
lándzsát, hogy a szerelmes embereket ki kell közö-
síteni a művelt társadalomból és külön földrészeket
kell számukra kiutalványozni. A szerelmes ember
ugyanis — így vélekedik a Phaon álnév alatt rej-
tőzködő szerző — teljességgel hasznavehetetlen. —
Minden szerelmes embert egy lakatlan szigetre kell
kitenni, itt hamarosan kigyógyul a bajából és belátja,
hogy egyedül a munka az, ami boldogít. Tekintettel
a szerző ama bizalmas vallomására, hogy ő ma
már ötvennyolcz esztendő és igen viharos multon
ment keresztül, arra az eredményre jutunk, hogy
ötvennyolcz esztendő és viharos mult után »nem
kunszt« így filozofálni. Vannak emberek, akiknek
ötvennyolcz esztendő korukban már el sem kell
menniük arra a lakatlan szigetre, hogy a szerelem-
ből kigyógyuljanak, viszont irtózatos ribillió támad-
hatna abból, ha a nóta szerint »mind elvinnék a
legények legyávját.« Az álnév alatt rejtőzködő szerző
tehát igen szép tervet eszelt ki, de mi a magunk
részéről azt proponáljuk neki: »kezdje meg!«

* **Veszett eb által megmárt gyermek.**
Derecskei levelezőnk írja, hogy Gombos Péter
fiát egy veszett eb megmarta és a szerencsét-
len gyermeket fölszállították a budapesti Pasz-
teur-féle intézetbe.

* **A pátriárka pünpöre.** Szenzációs bi-
rószági határozat jutott az érdekelt felek tudomá-
sára abban a pünpörben, amely a zombori
törvényszéknél Gruics János dr. följelentésére
Brankovics György szerb pátriárka ellen
indult volt meg. A följelentő sikkasztással és
csalással vádolta a pátriárkát s a törvényszék
most azon az alapon hozott — nem fölmentő,
hanem megszüntető határozatot, hogy a följel-
entés tárgyává tett bűncselekmények régeb-
biek, semhogy a büntetőtörvénykönyv alapján
büntetni lehetne.

* **Nem lesz sétahangverseny.** Nagyvárad
egyik legkedveltebb vasárnap délutáni szórako-
zása a sétahangverseny, ma sem fog megtar-
tatni; miről bizonyára fájdalommal fog érte-
sülni Nagyvárad valamennyi leánya és fess me-
nyecskéje, kiknek a sétahangversenyek kedves
rendez-vous helye már évek óta. Az immár ötöd-
ször egymásután meg nem tartott hangverseny
elmaradásának oka, az Alexis orosz nagyher-
ceg halálával beállott újabb udvari gyász.

* **Eljegyzés.** Szél Márton m. kir. mérnök
bájos és kedves leányát Erzsikét eljegyezte
Solti Béla vasuti pénztáros.

* **Novara-ünnepély az aradi várban.** Az
aradi háziezred tisztikara nagy előkészületeket
tesz a márcz. 25-én a várban rendezendő ka-
tonai ünnepélyre. Mint minden évben, úgy az
idén is nagy katonai pompával fogják megün-
nepelni az aradi házi ezrednek 46 évvel ezelőtt
Mortara és Novara mellett dicsőséggel megvi-
vott csatájának emlékét. Délélt 9 órakor az
ezred Aradon állomásozó legénysége és tiszti-
kara, valamint a tartalékos tisztikar a várbeli
káporna előtt felállított sátorban tartandó Isten-
tisztelen résztvesz, utána a diszruhában kivon-
ult legénység felett Csikos ezredes szemlét
tart. Més után a tisztikar részéről magyar,
német és román nyelven beszédek tartanak a
legénységhez, melyben ismertetni fogják a 46
évvel ezelőtt megvívott győzelmes csaták törté-
netét és megemlékeznek ama derék és vitéz

katonákról, akik e csatában küzdöttek és ha-
sonló bátorságra és hősiességre lelkesítik a
legénységet. Fél 12 órakor a legénységet meg-
vendégelik. 4 órakor a tisztikaszinóban diszbed
lesz, melyre a polgárság részéről is számosan
fognak meghívatni.

* **Az állandó színház.** Nagyváradon már
nevetik ugyan ezt a címet, mert rendszeren ami
utána van írva, az olyan nesze semmi fogd
meg jól. Ezuttal azonban a városi tanács teg-
nap üléseben a nagyvárad állandó színház
felépítése tárgyában hozott határozatról emlé-
kezhetünk meg és pedig olyan értelemben, hogy
a szépészeti és közlekedési szakbizottságnak a
szinügyi bizottsággal együttesen adott azon vé-
leményét fogadta el, hogy 250—300 ezer frtig
terjedhető építési költségen belül mintegy 1000
nézőre berendezendő színház tervezetének elké-
szítésével a Felner és Helmer cég bizassék
meg. Erre nézve kér felhatalmazást a tanács a
legközelebbi közgyűléstől.

* **Ki lesz a végrehajtó?** A nagyvárad
községi bírószági végrehajtói állásra, melyet a
legközelebbi csütörtöki közgyűlésen választás
utján fognak betölteni, tegnap járt le a pályázat.
Nagyvárad város főispánja: dr. Beöthy László-
hoz mindössze 3 pályázó nyújtotta be kérvényét,
és pedig: Széplaky István, Dajka Sándor és
Marosy Ferencz, mindnyájan városi alkalmazottak.
A győzelemre legtöbb kilátása van Széplaky
Istvánnak, mint aki legrégebb szorgalmas hiva-
taltalnok a városnak.

* **Az ezredév megünneplése.** A honalapítás
ezredik évének megünneplése dolgában kiküldött
országos bizottság ülésén Horánszky ismét föl-
vetette azt a kérdést, hogy eléggé előkészítették-e
a millénium ünnepét s nem volna-e tanácsos
az ezredéves ünnepet és kiállítás elhalasztani.
Maga Széll Kálmán, az országos bizottság
elnöke is kifejezést adott ösztönszerű aggodal-
mának, de a bizottság többsége, legelül Wekerle,
Bánffy és Tisza Kálmán, az ezredévi ünnepnek
1896-ban való megtartása mellett nyilatkozott

* **Nagyvárad város állandó nyugdíjbizott-
sága** a f. hó 11-ikén d. u. 4 órakor ülést tart,
melyben a folyóügyeken kívül a nyugdíj-alap
1894. évi zárszámadását fogja tárgyalni.

* **Elmerült város.** Mint jelentettük Ku-
csan város január 17-én földrengés követke-
ztében eltűnt a föld színéről. Pétervárról a kö-
vetkező részleteket jelentik. Délélti tizenegy
órákor hirtelen földalatti robaj és dűbörgés tá-
madt, a mit heves dél-északi irányú földrengés
követett. A lökés olyan hatalmas volt, hogy a
virágzó város nyolczszáz háza egyszerre rom-
halmazzá lett, a mely alatt háromezer ember
feküdt részint holtan, részint halálosan megse-
besülve. Borzalmas volt a megsebesültek jaj-
kiáltásait hallani. A katasztrófa pillanatában a
nagy fürdőintézetben háromszáz asszony és sok
gyermek időzött. Mind elpusztultak. Az Imam-
Sade-Sultane-Ibrahim mecset, a melyet a mult
évi földindulás megkímélt, most beomlott és
szintén néhány száz embert temetett maga alá,
ájtatos zarándokokat, a kiknek mindinkább el-
haló segélykiáltásait órákig hallani lehetett, de
nem volt mód megmenteni őket. Egyetlen lakos
sem maradt sértetlenül. Egy későbbi lökésre
azután a föld meghasadt s elnyelte a város
egyik részét, nem pedig — mint eredetileg je-
lentették — az egész várost. A megmaradt
részben a legborzasztóbb inség ütött tanyát. A
lakosságot folytonos rémületben tartja, hogy a
föld alól állandó moraj hallatszik, de újabb lö-
kés január 26-ig nem történt. Ellenben a vá-
ros különböző részeiben meghasadt a föld. A
kutak egyik része kiszáradt, a többiben pedig
annál bővebben van víz.

* **Ezredes mint iskolaalapító.** Thour
Sándor ezredes, a Plevljében táborozó 32-ik
gyalogezred ezredese, saját költségén népisko-
lát létesített, a melyben az ottani magyar és
oszátrák alattvalók, valamint az altisztek gyer-
mekei az első oktatásban részesülnek. A tan-
nyelv magyar és német. Egyelőre az iskola

három osztályból áll és Mária Terézia nevét
viseli. Az ezredes nemes gondolkodásáról ta-
nuskodik az a tény is, hogy a Plevljében el-
esett hadiak emlékére márványból sírkövet
emeltetett,

* **A „Szabadság“ sajtópere.** A sajtó bíróság
a »Szabadság« ellen márcz. 13-ára kitűzött
esküdszéki tárgyalást Székely János magán
vádoló kérelmére, mivel állandó gyógykezelés
alatt van, akkorra halasztja, mikor magán
vádoló ez iránt kérvényt ad be a törvényszékhez.

* **Gyilkos gőzfürdő.** Az új fertőtlenítő gé-
pet tegnap próbálta ki dr. Hoványi Ferencz
városi tisztifőorvos a belügyminiszter által le-
küldött anthrax-spórakkal. A bacillus komák
teljes két óráig voltak 100 fokos gőzben a gép
különböző részeiben elhelyezve. A gőzfürdőt vett
bacillusok visszaküldetnek a miniszternek an-
nak megállapítása végett, vajjon a gép műkö-
dése megfelelő-e vagy nem?

* **A bécsi magyar orvosnövendékek moz-
galma.** A bécsi egyetem magyar származású
orvosnövendékei fontos kérvényt akarnak in-
tézni a magyar belügyminiszterhez. Nagy sé-
relmet látnak ugyanis magukra nézve a mi-
niszternek abban a rendeletében, a mely a
külföldön végzett orvosoktól megvonja a hiva-
taltal praxis jogát.

* **Hírek a városi tanácsból.** Nagyvárad-
város tanácsa tegnap délelőtt ülést tartott és a
többek között a következő ügyeket tárgyalta:
A Pecze-rendezési tervezetet a közgyűlés-
nek terjeszti be, hogy azt tárgyalás alapjául
fogadja el s egyszersmind a tárgyaláson magát
képviseltesse; a kiküldendő bizottság tagjaiul
Dus László főügyész, ifj. Rimler Károly rendőr-
kapitány, Busch Dávid főmérnök, dr. Hoványi
Ferencz főorvos, Bozóky Béla és Száhlen-
der Károly bizottsági tagok hoztattak javaslatba.
— A Müller Salamon kiosk-építés iránti kér-
vényét a szépészeti és közlekedési bizottság ál-
tal megállapított feltételék betartásával, elfoga-
dásra ajánlja a közgyűlésnek, — A tűzi cserfa
beszállítására kötött szerződést jóváhagyás vé-
gett ugyanoda terjeszti be. — A Sas-szá-
loda alatt lévő, eddig a László-malom által
bérelt bolthelyiség további hárletét, a László-
malom lemondása s Huzella Gyulának átruhá-
zás iránti kérelme folytán átruházni javasolja.
Poyvár János építkezési ügyében kimondotta,
hogy szigoruan alkalmazkodik a már megállá-
pított építési vonalhoz, a mely szerint a neve-
zett tulajdonát képező ház sarka a Mészáros-
utczá folytatásában levágandó s így építési en-
gedélyt csak ezen vonal betartása mellett adja
ki folyamodónak. — A kávéházak, kávé-
mérések, vendéglők és szállodákról, továbbá
az italmérésről készített szabályrendeleti ter-
vezetet részben az eredeti tervezet fentartásá-
val, részben pedig a jogügyi bizottság által ja-
vasolt módosítások elfogadásával a törvényhat.
bizottsághoz terjeszti be jóváhagyás végett. —
A vízvezeték létesítése folytán szükséges új
tűzoltó felszerelések beszerzésével Mezey Mi-
hály tűzoltó főparancsnok bizatott meg. — He-
vesvármegyének a hires 25. §. megváltoztatása
iránt intézett feliratát, valamint a városi köz-
épületekbe a vízvezeték bevezetésére tett aján-
latokat kedden fogja tárgyalni a tanács.

* **Zichy Jenő expedíciója.** Zichy Jenő
gróf már végleg megállapította ázsiai expedi-
ciójának tervét. A terv szerint az expedíció
április végén vagy május elején indul utnak s
mintegy kilencz hónapig lesz oda.

* **A vámosok szürete.** A belügyminiszter
jóváhagyta a városi közgyűlésnek a kövezet-
vásárvám, idegen szesz behozatali illeték, hely-
pénz, valamint a hidvám kezelésénél 1894. év-
ben elért eredmény tárgyában hozott határo-

zatát. Ezen határozat alapján 2946 korona 76 fillért osztottak ki a vámkezelő személyzet közt a tanács által proponált módon.

* **Az eltűnt négykrajczárosok.** Most már ritkaságszámba megy az a kellemetlen nagyságu rézpénz, amelyet nemrégiben kivontak a forgalomból, s amelyet a néphumor suszterallérnak keresztelt el. Nem érdektelen megtudni, hogy mi lett abból a rengeteg suszterallérból, amelytől még a suszterek is szívesen váltak meg. A néhai rézpénzt az állampénztárakból jó őrizet alatt az olvasztókba vitték. Egy könyvatos értesülése szerint, a suszterallérnak ez az utolsó útja a tűzhalálba, roppant ünnepest nem kisebb notabilitások jelenlétében megy végbe, mint a pénzügyminiszter, az állampénztárak és állami számvéviszék kiküldöttei. Ő excellenciája és az urak jelen vannak az átadásnál és a lemérlegelésnél. A legutóbbi napokban nem kevesebb, mint 3.200.000 darab négykrajczáros olvasztottak be, amelynek értéke körülbelül 120.000 forint. A beolvasztott négykrajczárosok súlya 39.900 kilogramm volt. A beolvasztásnak azonban egy nagyon érdekes pointe-je volt, amely örök szégyenfolt gyanánt fog tapadni a kimult suszterallér emlékére. A beolvasztás után tudniillik hatszáz kilogrammal kevesebb réz került ki az olvasztókból, mint amennyit a suszterallérok nyomtak. Ez a hatszáz kilogramm — piszok volt.

* **Fegyveresap behozatal.** Andrén y i Károly és fiai cégnek a belügyminiszter 5000 darab fegyveresap behozatalára az engedélyt megadta.

* **Tisztviselők kedvezménye Karlsbadban.** Tisztviselők a 12. fizetési osztálytól a 8-ig bezárólag Karlsbadban dr. Stankovanszky házában ingyen lakást kaphatnak, ha a gyógykezelés szükségét orvosilag igazolják. Jelentkezni márcz. 20-ig lehet.

* **A milleniumi monográfia.** Az ezredéves országos kiállítás alkalmára Magyarország közgazdasági monographiájának megírása elhatároztatván, a földmívelési miniszter körrendeletileg értesítette a törvényhatóságokat, hogy a jelzett mű »Telepítés« című fejezetének elkészítésével Dobó k a y Lajos osztálytanácsost, országos borászati kormánybiztost bizta meg s felhívja a törvényhatóságokat, miszerint a küldött kérdőíveket 1867-ig visszamenőleg beszerzendő adatok alapján pontosan töltsék ki, másrésztől kiküldöttét eljárásában készséggel támogassák.

* **Százötven millió forint hozomány.** A demokratikus Amerikában egy idő óta nagy mértékben dühöng a rangkorság. Hiába a pénz és a rang olyan fogalmak, amelyek kiegészítik egymást. A pénz megvan Amerikában, a rang a vén korhadt Európában, s lám a demokrata pénz Európába rohan rangot vásárolni. Az amerikai milliomos lányok igényeit ma már nem elégítik ki az amerikai parvenü gvallérok, még ha megannyi millió dollár is van a hátuk mögött. Az exotikus nevelésű asszonyok legfőbb vágya régi czimereket vésetni az ezüstjökbe. Ilyen czimerek pedig Európában szép számmal találhatók. Az európai arisztokrata családok sarjainak a legtöbb esetben már anynyi aprópénzük sem lévén, hogy Amerikába hajózzanak, az égető kérdést a rangra és cimerrre vágyó amerikai hölgyek úgy oldják meg, hogy ők jönnek át Európába s főleg Párisba, ahol bővíben vannak a czimeres márkik, vicomteok és hercegek. Hogy az ilyen házasságok nem az égben köttetnek, arról a Macay ezüstkirály lányának az esete tanuskodik, aki néhány milliójától s az ő hercegétől egy évi házasság után elvált. Mint New-Yorkból táviratozzák, Jay Gouldnak, az amerikai vasutkirálynak a leánya is vásárolt magának egy ősrégi családból származó gróft, akit de Castellannak hívnak. A derék francia gvallérből szeplőtlen multján, czimerén s előrehaladott korán kívül semmije sincs. Miss Anna Gould hétfőn kelt egybe de Castellann gróffal New-Yorkban. A bájos hölgy potom százötven millió forint hozománnyal kezdte meg az új háztartást.

* **Öngyilkosság a lepedővel.** A szegedi kórház egyik ápolója halotthalványan s egész testében remegve futott be a kórházi igazgató lakására és ott azt mondta, hogy menjenek fel

egy Varga nevű beteg zárkájába, mert ott nagy baj történt. A kórház igazgatója felsietett az illető zárkába és ott halva találta egyik megfigyelés alatt álló betegét, egy Varga nevű iparost. Varga úgy hajtotta végre az öngyilkosságot, hogy széttépte lepedőjét és annak egy darabjával felakasztotta magát.

* **Apróhírek.** A fegyház halottja. Toronyai Lajos, aki Szénási volt nagyvárad rendőrt meglötte, meghalt a váci fegyházban. — Tegnap érkezett meg halotti levele a nagyvárad rendőrséghez. — A nagyvárad sorozás márczius hó 29-én kezdődik és ápril 12-én végződik. — Szőkevény eseléd. Király Ferencz, Turi Lajosné szolgálatából megszökött, de ez is olyan jól viselte magát, hogy nem kéri a visszakísértését.

* **Veszedelemes orvosság.** Különös orvosságot gyártanak Lugoson. Egy iszákosság elleni szer ez, a mely azonban — mint írják — — öregbiti a bajt, a helyett, hogy gyógyítaná. Tótkomlóson Chapran Pál és társai éltek e szerrel, nem csak, hogy az antibetin ki nem gyógyította őket, de annyira áhitják a szert, hogy még a denaturált spirituszt is megiszszák. Chapran az orvosi tanács véleményét is kikéri, hogy a szernek van-e gyógyító ereje, mert ha nem, a készítő ellen a három üveg orvosság áráért keresetet indit. Fura állapot van hát Lugoson!

x **Kocsi-kiállítás.** A lapunk 15-diki számában jelzett kocsi-kiállítás, mely f. évi márczius hó 16-dikától kezdve három napon át Bodánszky Lipót előnyösen ismert jónévű helybeli kocsigyáros által rendeztetik, az előző éviékhöz képest sokkal nagyobbserű lesz és közszemlére kerülnek a cég legkiválóbb gyártmányai. A kiállítás csak kedvező száraz időjárás esetén tartatik meg, a mikor is az egész Apáca-utczán végig a kocsik fel lesznek állítva, a mire újólag felhívjuk az érdeklődő közönség szíves figyelmét.

A Nagyvárad Takarékpénztár közgyűlése.

Ma délelőtt 10 órakor tartja Nagyvárad legrégibb s legjobb hírnevű pénztárate, a »Nagyvárad Takarékpénztár« évi rendes közgyűlését az intézet saját helyiségében.

Mint a mérlegből kitűnik, az intézet az idén is megfelelt a hozzáfűzött bizalomnak és várakozásnak, a mennyiben az évi tiszta nyereség 107.033 frt 77 krt tesz ki, melyből az igazgatóság javaslata szerint a mult évről szóló szelvények darabonként 100 forintjával fognak beváltatni.

Egyébként a közgyűlésnek, mely az intézet fennállása óta már a 48-ik, tárgysorozata a következő:

1. Az igazgatóság jelentése az 1894-ik év üzleti eredményéről.
2. A felügyelő bizottság jelentése az 1894. évi zárszámadások megvizsgálása tárgyában és ezzel kapcsolatosan a mérleg megállapítása, valamint a nyereség felosztása iránti határozathozatal.
3. Az alapszabályok 49-ik szakasza értelmében kilépés és lemondás folytán megüresedett napibiztosi állások választás utáni betöltése.
4. Az igazgatóság előterjesztése a nyugdíjalap állásáról.

A Sebes-Körös társulat közgyűlései.

A Sebes-Körös vizszabályozó és ármentesítő társulat f. hó 9-ik napján választmányi és közgyűlést tartott, a melyen jelen voltak: Gróf Csáky Lajos társ. elnök, Orley Kálmán társ. alelnök, Steinecker Gábor kir. főmérnök, miniszteri megbizott, továbbá dr. Berkovits Ferencz, Csányi Béla, dr. Fazekas Imre, Hajduska Emil, Hoffmann Mihály, Madary István, Schvarcz Ferencz, Szabó Ferencz, Schvarcz (m. homorogi), Varga Sándor, Kovács Gyula,

Parag Lajos, Király Ferencz, Polgár József, Bagdi Benedek, Kiss B. Mihály, Mártonffy Gyula, Lakatos Antal, Tegze János, Aradi Bálint, Tardi Lajos, Marhas András, Fleischer Miksa, Weigl Róbert, Weiszlovics Gyula és Ficzek Lajos társ. pénztárnok.

A választmányi és közgyűlés egyedüli tárgyat képezett 700.000 frtos kölesön felvétele tekintetében oly határozat hozatott, miszerint több pénztárat lesz felhívandó ajánlattételre s a beérkező ajánlatok felett a f. hó 23-ik napjára ismét egybehívandó közgyűlés fog érdemlegesen intézkedni.

A közönség köréből.

Nyilvános köszönet.

A nagyvárad elagott és munkaképtelen iparosok alapja javára Lendler Ferencz ur 5 frtot és N. Justh Károly ur 1 frtot voltak szívesek adományozni, mely összegeket rendeltetési helyére bevételeztük s az adományozóknak az ipartestület nevében hálás köszönetünket nyilvánítjuk.

Nagyváradon, 1895. évi márcz. hó 9-én.

Medveczky Dezső,
jótékonyági biz. jegyző.

Bertsey György,
jótékonyági biz. elnök.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskőh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskőh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 10-10, 8-02.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

EGYLETEK.

Rabsegélyző egyleti közgyűlés.

A »rabsegélyző egylet« összes tagjait tisztelettel kérem, hogy f. márczius 17-ikén d. e. 11 órakor (vasárnap) a fogházépületben rendkívüli közgyűlésre megjelenni szíveskedjenek. Tárgya: új pénztárnok választás. Nagyvárad, 1895 márczius 9.

Gyöngyössy Lajos,
alelnök.

Felhívás a segéd és tanoncokat tartó iparosokhoz!

Az ipartestület segélypénztára e hó 24-én tartja rendes évi közgyűlését, ezt megelőzőleg azonban pontos hátránykimutatás czéljából az összes hátrányos iparosokat — munkásai tagkönyveit rendbehozása miatt a hivatalba személyre szóló meghívóval a megjelenésre felhívja.

A pénztár és az iparos polgárok közös érdeke kívánja, hogy a fennálló hátrányok a lehető legrövidebb idő alatt rendeztesenek. Ennélfogva tisztelettel felszólítom az érdekelteket, miszerint meghívásunknak és ezzel kapcsolatosan fizetési kötelezettségüknek tegyenek eleget.

Nagyváradon, 1895. márcz. 9.

Bertsey György,
elnök igazgató.

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Ábrányi Kornél folytatólag a nemzeti párt követeléseinek jogosultságát vitatja a hadsereg kérdésében.

Azután a Helfy beszédére reflektálva ráolvassa annak beszédjét, melyet gr. Apponyi ellen mondott a közigazgatási törvényjavaslat alkalmából és a melyben Apponyit kárhóztatja azért, mert a kormányt támogatja.

Engedje meg tehát Helfy, hogy most a saját szavait idézze szóló: mert szerinte a jelen helyzetről még sokkal több joggal lehet elmondani, hogy az egyházpolitikai javaslatok csak taktikából kerültek a ház elé és Helfy azzal, hogy a kormányt támogatja többet használ annak, mint az összes kormányparti szónokok. (Zajos tetszés a bal és függetlenségi párton.)

A szabadelvű párt ma is privilégiumnak tekinti a szabadelvűséget, melyből mindenkit ki akar zárni, a ki nem tartozik a párthoz.

Ezután Szalay Imre szólal fel a Tirol-Voralbergi vámkérdés ügyében melyre az időközben beérkezett

Bánffy miniszterelnök válaszol.

Helfy Ignác Apponyinak válaszolja, hogy ők annak idején nem vádolták Apponyit a kormánypart támogatásával.

Apponyi Helfy szavaira felemlíti, hogy a közigazgatási vita alkalmával a Helfyék lapja vezércikkkel tisztelte meg őt, melynek czime ez volt: »Apponyi meghalt.« (Zajos derűtség.)

Ugron Gábor nem hiszi, hogy valaki be tudná bizonyítani, hogy a kormány egyházpolitikájában benne van a vallásszabadság.

Nánássy Ödön Ugronnal polemizál és azt iparkodik bizonyítani, hogy ők mindig komoly ellenzékiek voltak.

Szederkényi Nándor is föl akar szólalni, de Szilágyi elnök nem engedi.

Végül **Horánszky** Nándor interpellálja a pénzügyminisztert a maros-ujvári bányamunkások nyomorúságos helyzete ügyében.

Lukács L. pénzügyminiszter adatok hiányában a választ nem tudja megadni; de annyit mondhat, hogy a vizsgálatot megindította.

Elnök az ülést 2 óra 25 perczkor bekezeszti.

Uj hadsereg-felügyelő.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Mérvadó helyekről vett hírek szerint a hadsereg főfelügyelőjévé Rainer főherczeg fog kineveztetni.

Az új korona-őr beiktatása.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Báró Radvánszky Béla beiktatása a korona-őr állásba vasárnap d. e. 11 órakor lesz.

Lukács Gyula kilépése.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Lukács Gyula a párt elnökéhez, Bartha Miklóshoz levelet intézett, melyben a pártból való kilépését jelenti.

Öngyilkosság.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Pozsonyban ma reggel 7 órakor Laufrancioni Enea, a híres műgyűjtő és mérnök föbelölte magát. Tettét állítólag nevének hosszas betegsége miatt érzett fájdalmában követte el.

A német cenzurpárt.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) A centrum részéről ma történt meg az interpelláció az 1875-ben eltörölt törvényekről ügyében.

Szerb diákok.

Budapest, márcz. 9. (Saját tudósítónk táv.) A nisi tanítóképző intézetben a hallgatóság súlyosan bántalmazta az igazgatót. A közoktatásügyi miniszter az eset megvizsgálására egy hivatalnokot küldött ki.

Influenza.

Budapest, márcz. 9. (Saját tudósítónk táv.) Wolwichban a katonai akadémiát az influenza miatt bezárták.

Oriási munkás-sztrájk.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Angliában a cipészek szövetkezete elhárította, hogy f. hó 16-án beszünteti a munkát, mivel a gyárosok előbbi ígéreteiket nem teljesítették.

Orosz-francia udvariaskodás.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) A köztársaság elnöke és a czár udvarias távirat váltásban fejezték ki érzelmeiket Alexis nagyherczeg elhunytá alkalmából.

A keletázsiai háboru.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. távirata.) A japán hadsereg a béketárgyalások alatt föltartóztatás nélkül halad előre, csak néhány tengerparti erőd fejt ki ellenállást.

A kubai lázadás.

Budapest, márcz. 9. (Saját tudósítónk táv.) Martinez Campos üdvözi a kormányt a kubai lázadás erélyes elnyomása miatt. A kormány azonban folyton csapaterősítéseket küld.

REGENY-CSARNOK.

Inkognitó.

Jüngst A. elbeszélése.

(10)

Fordította: Bércziházi Bérczy Margit.

Tirol-i parasztleány öltözetében lépett ki Hella nemsokára a fogadó előtti térre. A rövid zöldhajtásos szoknya, valamint a szorosan hozzásimuló kabátka remekül állott.

— Talán inkább ne menne ma a kisasszony, — mondá az ajtó előtt álló vendéglős, mialatt a láthatárt vizsgálá. — Még ma jöhet valami. A nap csalfa.

— Ugyan hova gondolsz Joserl, — viszonzá a vezető.

— Az éjjel lehet ugyan fergeteg, de most semmi esetre sem, hiszen egy szellőcske sem fuj.

Most Sepp is előkerült; a jó ember istállóból jöven, épen nem volt udvarképesnek mondható. Bármily kevésbé érté máskor Schönfeld kisasszony Hella előszeretettel ezen nyers ficzkó iránt, mégis ma mint szövetségesét tekinté.

— Nagyságod jobban tenné, ha lent maradna; mit is kell örökké a hegyeken mászkálnia? S ha már mindenképpen menni akart, hamarabb kellett volna ehhez felkelni s magával vinni a poroszt. Nem gondold te is Joserl?

— Persze, — bizonyítá a vendéglős, — Stetten ur alaposan kiismeri magát a hegyeken.

Hella épen hosszú svéd keztyűjének utolsó gombjait kapcsolgató. Most megvetően bigyeszté ajkát.

— A professor ur épen nem kell. A vezető elégségséges. Isten áldjon Sepp, adieu Fel-den kisasszony!

Ezzel átvéve a félig dermedt udvarhölgytől hegymászó botját, gyorsan tevő meg a Val Popenához vezető utat.

A vezető hangos »juhhe« kiáltással követte. Az öreg Sepp meghökkenve nézett a távozók után.

— Boszorkányos egy fruska! — mormogá fejcsóválva.

— Csek legalább a professor volna itt!

De bármily könnyű szívvél is indult a hegyeknek Hella herczegnő, nemsokára kénytelen volt lassítani lépteit. A professor ur nem tulzott, midőn Hellát megintette. A sok esőzés csaknem teljesen tönkre tette az utat. Hella fáradtan s kimerülve sokkal későbbben érkezett a csúcsra, mint azt a vezető gondolta volna. Végre az utolsó nehézség is le volt küzdve, s a remek kilátás az Alpok világára megnyílt előttük. Csaknem kézzelfogható közelben tüntek fel a Kristallo, Sorapik, az óriások és Taurok. Giganti fejét ködbe burkolva hívón intett át a Gross-

Glocknerhez, míg ez lenn a Missurina tó esőndes fényben ragyogtatá kristály tekintetét; távolabb Schluderbach, és Höhlenstein mosolyogtak aranyos derűben.

Hella azonban sokkal fáradtabb volt, sem hogy a szép kilátásnak örülhetett volna. Lihegve ült le egyikére azon kötörmeléknek, melyek grotesk alakban hevertek a hegy ormán. A vezető megkínálá a vele hozott erősítővel, de ő bosszusan utasítá vissza. Csak hosszú rábeszélésre vett magához néhány csepp bort.

— Asszonyod mind egyforma, — dörmögé a vezető, mialatt jóévtágygyal kezdte a szalonát begyűrni. — No lám azt hinné az ember, hogy a kicsike csak úgy felrepül, és most mint csüggeszti le fejét.

— Azt hiszem ideje lesz indulni kisasszony! — szólott kis idő múlva a vezető. Ott a Tofano felől valami felhő jön, ami nekem sehogysem tetszik.

— Nem érhetnék más uton gyorsabban Schluderbachba? — kérdé Hella.

— Lehetne, de mégse, — mondá a vezető, mialatt bozontos fejét vakarta. — Persze ha a kisasszony nem volna oly fáradt. Az már igaz, hogy csunyan tönkretette az eső az utat, de csak lassacskán, lassacskán kisasszony!

Lassan, szóltanul haladt Hella a vezető után a keskeny hegyi uton, mely kelet felé meredeken esik, sziklák s tátongó mélységek közt haladva. Hegymászó botját szorosan átfogva, s a vezető segítségét a veszélyes helyek dacára visszatartva, Hella már mintegy háromnegyedrészt tette meg az utnak, midőn egy dörgő hang »megálj!«-t kiáltott felé. A professor alakja tünt fel, mintegy százlépésnyi távolságban. Még néhány pillanat, s oldala mellett termett.

— Ambrus, hogy merészelt ilyen uton vezetni egy hölgyet? — kérdé izgatottan a fiatal ember. — A kisasszony képtelen a szakadékokon áthaladni, s itt hátul! Láthatja mi készül!

— Haladnunk kell uram gyorsan, mielőtt a másik uthoz érnénk, már itt lesz a vihar. A másik ut is használhatatlan volt már.

— Előre, — mondta a vezető — de nem hallották.

Stetten vizsgáló tekintetét vetett a lejtőre, mintegy a messzeséget mérve; majd az égre pillantott, mely teljesen be volt borulva. Utoljára Hellára tekintett, ki egy fatörzsre rogyott le. Oh! hol van a játszói jó kedv, melylyel ma reggel kiindult? Hol lelkének ruganyossága, mely képes lett volna egy egész világgal is dacolni?

Fáradt lábbal, halványan s leverten egy szárnyaszegzett madárka gyanánt kuporgott Hella herczegnő az utfélen.

A professor lehajolt hozzá.

— A zivatar mindjárt itt van. Ugy hiszem jobb ha indulunk Stein kisasszony. Fogadja el karomat.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

A nagyváradi László-malom.

Megkaptuk a László-malom megvételét és üzembe hozását czélzó új részvénytársaság alakítására vonatkozó felhívást, melyből tegnapi számunkban már előre jeleztük azt, hogy e tárgyban f. hó 16-ik napján d. u. 4 órakor a megyeház nagytermében értekezlet fog tartatni.

Jelenleg annak kijelentése mellett, hogy a felhívásban felhozott indokokat teljesen osztjuk, s az új vállalatot örömmel üdvözljük, egyuttal a felhívást egész terjedelmében közöljük:

Biharvármegye és Nagyvárad-város közönsége előtt ismeretes azon tény, hogy a »László gőzhengermalom részvénytársaság« közgyűlése a felszámolást kimondotta s hogy már ezt megelőzőleg a malom működését beszüntette. A felszámolás folytán e nevezett malom eladás alá kerül.

Nem szándékunk itt hosszasan fejtegetni, hogy a naponként 1000 métermázsza őrlésre berendezett két malom szünetelése, vagy végleg megszűnése egy Biharvármegyei gazdasági közönségére, mint Nagyvárad-város kereskedelmére, sőt magára a városra is mily hátránnyal és

kárral jár, mert hisz a rövid pár hó alatt, mióta a malom üzeme megszűnt, arról mindenki meggyőződést szerzett magának. Ezen hátránytól megmenteni a gazdaközönséget, a kereskedelmet magában véve oly törekvés, mely támogatást érdemel.

Midőn elhatároztuk, hogy a két telep megvétele mellett egy újabb részvénytársaságot alakítani, felhívjuk és felkérjük a város és megye közönségét, előttünk lebegett egyfelől az előbb említett cél elérése, másfelől vezetett azon meggyőződés, hogy ha a tervezet szerint 700.000 frt esetleg 500.000 frt alaptőkével is a malom telepeket megvenni s üzembe hozni sikerülend, akkor a részvénytársaság hasznot hajtó vállalatot is létesített.

Célunk a két malom telepet legfeljebb 370.000 frtéért megvenni, ennél magasabb árt a részvénytársaság nem adhat, melynek megalakításánál legfőképpen a saját jól felfogott érdeke tartandó szem előtt.

Tervünk, hogy a r. t. 700.000 frt alaptőkével alakuljon meg, de a tervezet kimondja azt is, hogy esetleg 500.000 frt alaptőkével is megalakulhat. Kívánatos volna, hogy az előbbi összeg jegyeztessék, mert ily alaptőke mellett a teljes berendezés után is tetemes forgó tőke maradna még a vállalat üzleti céljaira.

Oly érdeklődés mutatkozott már eddig is a vállalat létesítése iránt, nemcsak a megyében és városban, hanem a budapesti piacon is, hogy bizton reméljük, miszerint a jegyzés zárhatáridejéig — 1895. április 15-én — az alaptőke jegyezve leendő. De sulyt fektetünk arra, hogy a jegyzések tulnyomó része Bihar megye és Nagyváradi város közönsége részéről eszközölnék s ez által a vállalat jövője iránti érdeklődés emeltessék.

Nem kell felemlitenünk, hogy az alapítók maguknak semmi jogot som tartanak fen. A részvényesek kezébe lesz letéve minden jog már az első alakuló közgyűlésen egy intézkedni, hogy a vállalat oly kezébe tétessék le, mely annak jövőjét is biztosítani fogja.

Ezek előrebocsátása után tisztelettel felkérjük Czimedet, mint kiról tudjuk, hogy a közérdekű vállalatok iránt érdeklődéssel viseltetik, hogy a részvénytársaság megalakítása tárgyában folyó hó 16-ik napján d. u. 4 órakor Nagyváradon, a megyeház nagytermében tartandó értekezleten megjelenni s megjelenése által is a cél elérését előmozdítani méltóztassék. Maradtunk

Nagyváradi, 1895. március 8.

Tisztelettel

Aufricht Mór, Markovits Károly,
Balázsházy Bertalan, Gr. Pongrácz Vilmos,
Beöthy László, Sal Ferencz,
Berkovits Ferencz, Schwarcz Ferencz,
Hlatky Endre, Szunyogh Péter,
Ifj. Tisza Kálmán.

Az aradi tavaszi vásár.

Hirdetmény. Arad sz. kir. város tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a folyó évi tavaszi országos vásár márczius hó 29-én kezdődik, s 5 napon át, az az 1895. évi márcz. 29-től április hó 2-áig tartand. *A városi tanács.*

Takarmányhiány. A hosszantartó tél mindenféle nagy aggodalmakat okoz nemcsak a miatt, hogy a vastag hótakaró alatt — melyet előzőleg számos helyen jégpánczél is ellepett — szenvedhetnek a vetések, hanem főleg azért, mert a nagy hőtömeg miatt a jószágot a legelőkre még hosszabb ideig nem lehet kihajtani. Ha még a hó hamarjában elolvadna, — ekkor meg senki sem mentené meg hazánkat a retentő árvizektől — még a jószágot csak ki lehetne eresztetni márczius hó vége felé a szabadba, de az az óriási pusztulás, melyet az árvíz okozna, fölérne-e azzal a nyereséggel, amely a jószágállomány legeltetése után bekövetkeznék? Mindenesetre mindenképp nagy baj az a gazdáknak nézve, hogy a takarmány már jóformán csak a leggyengébb szálas póttakarmányokból s szemes terményekből áll. A korpa, ez az igazi póttakarmány, amelynek a mai alacsony gabonaárak mellett legfeljebb 1.50—2 frtba kellene kerülni, 4.20—4.60 frtba kerül. Ki hitte volna azt valaha, hogy a mikor a korpa 4.60 forinttal fizetettik, akkor lehessen kapni 5.50—6.60 forinton búzát. Hát bizony erre csak az a megjegyzésünk, hogy ha már oly nagyon drágán adogatják el a molnárok a korpát, etessenek a gazdák inkább búzát szalma-szeveskával, jobban teszik, mintsem hogy eladják a búzát s a búzához viszonyítva $\frac{1}{3}$ résznyi tápértékű korpát takarmányoztassanak méreg-drága pénzen. Széna, ez a legjobb takarmányozó, alig van már valamerre; a hol még volna is eladó, ott meg olyan drága, hogy a gazda kénytelen-kelletlen jobbnak tartja, persze saját kárára, jószágát koplaltatni. Mindenképp, akár mint okoskodjunk is, a dolog vége az: nagy a takarmányhiány, szenvednek miatta az állatok, s ezzel természetesen a gazdák helyzete is rosszabbodik.

Hegyközségek alakítása. A földmívelési miniszter közzétette, hogy a szőlőszeti és borászati felügyelők által beterjesztendő a hegyközségek megalakítására szükséges adatok beszerzésére kifizetett határidőt folyó évi június 30-ig meghosszabbította; egyszersmind felhívja a törvényhatóságokat, hogy mivel a nevezett felügyelők nincsenek abba a helyzetben, hogy a szükséges adatokat hatósági gyámolítás nélkül megszerezhessek, őket eljárásukban támogatassák s erre a I. foku hatóságukat utasítsák.

Beviteli tilalom. A galicziai helytartóság a Magyarországból származó hasított körmű állatoknak Galicziába való bevitelét a ragadós száj- és körömfájás behurcolásának veszélye miatt megtiltotta.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. márcz. 8.

I. Készárú üzlet. Az éj folyamán beállott fagy a hajózás megnyitását hátráltatja, a hozatal folytonos apadása szerint vevőinket kényszeríti a helyben 40.000 q. hazai buza is nagyobbára ezen készletből került elő és 5—7 $\frac{1}{2}$ krral magasabb árakat ért el. Idegen búzákból 1500 q. 77 k. oláh buza kelt el 5.60 frttig vámentesen őrlési engedéllyel.

Rozs irányzata szilárd, 5.55 frtot jegyez budapesti paritás.

Arpa és tengeri irányzata suilárd. Zab irányzata tartott. Minőség szerint 6.20—6.60 frt fizetettik.

II. Határidő üzlet. Amerika ismét fél cenzittel olcsóbb buzaárakat jelzett. Párisban ellenben a liszt 25 cenzittemmel drágult. Nálunk, dacára a hideg időnek az irányzat nyugodt volt és az árak csekély visszaesésnek voltak kitéve.

Előfordult kötések: buza tavaszra 6.80—6.82 frt, buza őszre 7.10—7.15 frt, rozs tavaszra 5.54—5.58 frt, tengeri máj.—jun. 6.25—6.27 frt, zab tavaszra 6.19—6.24 forint, káposzta-repcze augusztus—szeptemberre 10.10—11.10 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, márcz. 8. Készlet: 118.508 drb. Urasági öreg kővér I. rendű: 46—47 kr.; közép: 46—47 kr.; süldő kővér: 48—49 $\frac{1}{2}$ kr.; sovány: 46—47 kr.; Román: —; Szerb kővér 45—46 kr.; könnyű 44—45 kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde: 1895. márcz. 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	124.—
Magyar koronajárdék	99.—
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	127.50
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	104.50
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	125.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	101.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyereségy-kölesön	162.50
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	152.75
Osztrák járdék papírban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	101.—
Osztrák járdék aranyban	125.—
Osztrák korona járdék	101.—
1860. osztr. államsorsjegyek	157.25
Osztrák-magyar bankrészevény	1064.—
Magyar hitelbank részevény	460.—
Osztrák hitelintézet részevény	392.—
Osztrák-magyar államvasúti részevény	397.50
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	980.—
Német birodalmi márka	60.45
London vista	123.50
Paris vista	48.90
20 márkás arany	12.09

BANK-IRODA. PÉNZKÖLCSÖNÖK.

— Azon kis- és nagybirtokosok, háztulajdonosok, vagy egyéb fekvőségek birtokosai, kik 4%-os kölesönt törlesztésre óhajtának felvenni, forduljanak **Lövinger J. János** irodájához (Nagyváradi, Kapuczinus-utca 68, Stépan-ház.); ugyanaz értesíti a t. közönséget, hogy a kölcsönök 300 forinttól kezdve bármely összegig vehetők fel. Minden a bank szakmába vágó tárgyak nálam kaphatók. — (43) 0—3

Tejeladás.

A nagyváradi I. sz. káptalani uradalom micskei gazdaságából naponként literes és félliteres bedugaszolt palackokban, kifogástalan minőségű, egészséges tej fog Nagyváradra a vevők részére beszállítani.

Megrendelést elfogad az uradalom központi irodája Barátok-utca 854. sz. a. s ugyanott az eladás feltételei is megtudhatók.

Szabó Ferencz,

(2) 0—14 uradalmi igazgató.

EZÜST ÉREM
1879.

Müller Károly
TEPLOMFESTŐ ÉS ARANYOZÓ
Nagyváradon.

ARANY ÉREM
1886.

A templomfestészet és aranyozás terén elért sikereim arra bátorítanak, hogy e szakokban magamat a főtiszt. Papságnak mély tisztelettel ajánljam.

**Uj és régi oltárok aranyozását, festését, illetve márványozását.
Templomok kifestését szent képekkel együtt
illendő árak mellett vállalom.**

Kívánatra tervezetekkel készségesen szolgálom.

Főtörekvésem, hogy csinos és izléses maradandó munkával fokozzam az eddig irányomban tapasztalt pártfogást és nagy szerencsémnek tartandom, ha szükség esetén a főtiszt. Papság rendelményeivel megtisztel.

MÜLLER KÁROLY, aranyozó.

(48) 3—10

Kizárólag kész női felöltőkben Biharvármegye legnagyobb áruháza, vidéken eddig még nem létezett több ezer darabból álló óriási gyári raktár, szolid alapon berendezve,

minden darabon feltűnő olcsó gyári szabott ár látható.

Arrendmény nem létezik.

Eredeti

PÁRISI ÉS BERLINI MODELLEK,
mérvadó divat az egész hölgyvilágnak.

Ajánlatos tehát,

aki a legdivatosabb női felöltőt
rendkívül olcsóért

őhajtja beszerezni, meg fog győződni a tényekről, nem pedig hirdetési reklam, ha mielőbb felkeresi a nevezett legjobb hírben álló nagy áruházat.

Neumann I. Mihály

(63) 1-3

Nagyvárad

Lévay-palota, Kishidő, (Corsi).

Ugyanott női és leány ruhák párizsi modellek után a legjobb ízléssel a fővárosban készítettnek el. Ruhakelme mintái pedig oly különlegességek, hogy azokhoz hasonlókat máshol nem találhatók. ■

GRÓF ESTERHÁZY GÉZA-FÉLE

Cognac-gyár részvénytársaság

B U D A P E S T E N.

TELJESEN BEFIZETETT RÉSZVÉNYTŐKE

(50) 5-10

640,000 korona.

az osztrák-magyar birodalom egyik legnagyobb Cognac-gyára.

Gyárunk a legújabb technikai vívmányok alapján van berendezve és a francia gépeink feldolgozási képessége évenként

1 millió 752 ezer liter bort vesz igénybe.

Esterházy-Cognac

tiszta borból idegen anyagok hozzákeverése nélkül készült s ezért a közönség kedvencz itala.

Legelőkelőbb orvosi tekintélyektől ajánlva.

Több 1000 elismerő
nyilatkozat.

Diszoklevél, aranyérem s
diszkeresztel kitüntetve.

Kapható minden nagyobb üzletben.

Mindennemű
sajtók.

Bőjtű idényre ajánljuk dusan felszerelt raktárunkat páczolt és konzervált halneműekből u. m. francia, olasz, sardinia, tengeri rák, thonhal, pisztráng, kelettengeri, tekeres, shotlandi hering, ajóka, ajóka-tekeres, brémai bricken, orsovai és elbai caviar, angolna stb. stb.

Lenmagolaj
hidegen ütött.

Áztatott
Stockfisch
(tőkehal)
tetszés szerinti mennyiségben.

Kádár és Kiss

fűszer-, bor-, csemege- és ásványviz-üzlete,
a „Vereskereszt”-hez, NAGYVARADON.

Fő-üzlet: Bémer-tér.

Fiók-üzlet: Kishidő.

Hidegen
ütött emivaló
Lenmagolaj
tetszés szerinti mennyiségben.

Olasz **carfiol.**
Máltai burgonya.

Különféle sajtók, u. m.:
ementáli, groi, eidami,
rochfort, fr. cammenbert,
Imperial, La trapp, gorgonsola, strachinó, hangenbergi, limburgi, romadour, liptai s kárpáti túró stb. stb.

TŐKEHAL
áztatott.

(62) 5-3